Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 88 (14108) | 1973 оной апрелиин 14, суббото | Сэн 2 мүнгэн

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ХОНИШОДТО—АЛДАР СОЛО!

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛЭГШЭД

1973 оной апрелиин 1-нэй мэдээгээр 100 эхэ хонин бүриһөө 100, тэрэнһээ дээшэ хурьга түлжүүлжэ байһан хонишодой бригаданууд

Нэрэ, обог	Ажахы	100 эхэ хонин бүриһөө абтаһаниинь
БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ		
...наев А. Ш.	Хилганын колхоз	103
...гаднев Л. К.	—»—	107
...маев А. Ш.	—»—	104
...нов В. Б.	—»—	100
...заров Б. Р.	—»—	100,9
...утов Н. Ш.	—»—	100
БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГ		
...уваев И. А.	Калининай нэрэмжэтэ колхоз	102
...доров Д. Е.	«Победа» колхоз	105
...пелов В. Е.	—»—	104
...лин М. Г.	—»—	100
ЗЭДЫН АЙМАГ		
...стунов Д. Я.	Борьёогой совхоз	154,3
...божапов Б. Г.	—»—	134
...даев Г. Л.	—»—	122,7
...санова Д. Е.	—»—	115.8
...доржиев А. Д.	—»—	115,2
...заров В. Г.	—»—	113,6
...шмарёв Г. Г.	—»—	103
...санов В. Б.	—»—	103.7
...чиков Р. Д.	—»—	103
...маев В. Д.	—»—	102,7
...маев Ц-Д. Д.	—»—	102,3
...шеев Х. М.	—»—	101,6
...маева Д. Д.	—»—	100
...даев Г. Х.	—»—	105
...ренов Б. Ж.	—»—	104,2
...коев Р. Ц.	—»—	100,3
...доржиев Ж. А.	—»—	103,6
...нёнов Д. Б.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	114,4
...лов Р. С.	—»—	100
...нов Д. Ж.	XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	100
...маев Д-С Б.	Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз	110
...ркова М.	«Октябрьский» совхоз	100
...канов Д.	—»—	110
...лов М.	—»—	100
...ев Ц.	—»—	100
...ова Ч. Г.	«Заречный» совхоз	102
...уев И. Г.	—»—	101,7
...ков Б. Б.	—»—	100
...нин Д. Г.	—»—	100
...зов М. Т.	Торнин совхоз	1(\)
...нов В. В.	—»—	100
...в Р.	Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз	102
... Т. Ц.	—»—	100
...нилова Г-С. Г.	«Коммунизм» колхоз	131
Дымбрылов Х. Ч.	—»—	126
Аюшеев Ц. Б.	—»—	110
Гомбоев Н. Ч.	—»—	104
Батуев Д. Р.	—»—	103,6
Данзанов Р. Н.	—»—	102,7
Бальжиев С. Ч.	—»—	101,7
Иванов Л. Г.	—»—	100
Дымчинов Ч.	—»—	100
Пансалов Г. Т.	«Мир» колхоз	101
Тумуров З. Д.	—»—	100
Дондоков Б. Т.	—»—	100
Цыретаров С. Б.	«Коммунизм» колхоз	109
ЯРУУНЫН АЙМАГ		
Дагбаев Ц.Д. А.	«Коммунизм» колхоз	105,4
Цыбенова Д. Ч.	—»—	105
Доржиев Ц. Ц.	—»—	103
ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ		
Шукуров Д. Ш.	XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз	103,6
Галданов Ц. Х.	—»—	103,4
Норбоев Д. Р.	—»—	102,1
Юмчинов Н. Ц.	—»—	100
Норбоева Е. Р.	—»—	100
Яньков И. И.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	102,4
Цыденов Ц. Д.	СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоз	100
ХУРАМХААНАЙ АЙМАГ		
Бадмаева Ц. А.	Гааргын совхоз	119
Энхеева С. Т.	—»—	100
Доржиева С. Ц.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	100
ХЯАГТЫН АЙМАГ		
Тодорхоева Б. Ж.	Мөөрөөшын совхоз	100
Жаркой И. Н.	Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз	106
Максимов А. И	—»—	100
Ямпилов С. Т.	«Дружба» колхоз	102
Санданов П. П.	Хяагтын совхоз	101
МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГ		
Голендухин М. З.	«Родина» колхоз	102
Сластин А. Ф	«Знамя Ленина» колхоз	103
Брылёв М. А.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	105
Алексеев А. И.	«Забайкалец» совхоз	103
Матвеев И. М.	—»—	100
Ананин С. К.	—»—	102
Давыдов Е. А.	Ленинэй мэрэмжэтэ колхоз	106
Фёдоров И. С.	«Знамя Ленина» колхоз	101
Калашников Г. Т.	«Забайкалец» совхоз	100
Молчанов У. Л.	Суулгын совхоз	100
Дамдинов И. Б.	«Одон» совхоз	100
Дамдинов Д. Д.	«Одон» совхоз	100
Иванов М. П.	«Родина» колхоз	100
СЭЛЭНГЫН АЙМАГ		
Цындуева З. Н.	Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз	101
Цынгуев Н. Б.	Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз	100
Мансарунова Ц. Д.	«Эрдэм» колхоз	100
Банзаракцаева Б. Г.	К. Марксын нэрэмжэтэ колхоз	113
Аюшеева Д. Д.	—»—	110
Будажапов Д. Г.	—»—	102
Цыбикжапов А. Н.	—»—	111
Булгатов Б. Д.	—»—	109
Батуева Б. Л.	—»—	109
Очиртаров Ш. Б.	Сэлэнгын совхоз	117
Акулов А. М.	—»—	115
Григорьев К. М.	Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз	110
Содномова Г-Ц. Д.	—»—	100
Санжиев Ж. Б.	XX парсъездын нэр. колхоз	100
Будаева Д. Д.	—»—	100,2
Шарапов В. А.	Сэлэнгын совхоз	101
Замбалаев И. С.	Тельманэй нэр. колхоз	115
УЛААН-ҮДЫН АЙМАГ		
Яковлев Е. Т.	«Искра» колхоз	103
Пискунов Т. К.	«Маяк» колхоз	113,8
Пыкин Н. Я.	—»—	112
Васильев Е. П.	—»—	101,3
Базаржапов В. Д.	Ивалгын ОПХ	106
Галсанов Г. Д.	—»—	104
Трифонов Ф. Д.	—»—	104
Убашеева Б.	—»—	101
ХЭЖЭНГЫН АЙМАГ		
Намжилов Ш. М.	Хэжэнгын совхоз	108
Дамшаева Л. Ц.	Загаһатын совхоз	100
Бадиева М. Ц.	—»—	100
Дондоков И. Ц	—»—	100
Балдоржиева Н. Б.	Худанай совхоз	100
Унтанова Н. Ж.	«50 лет Октября» совхоз	102
Цыденова Ц. Б.	—»—	102
ХОРИИН АЙМАГ		
Бадмаев Н-С. Б.	Анаагай совхоз	101
Тагаров О. Т.	—»—	101
Доржиева Г. Д.	—»—	105
Жамсаранова З. Ш.	—»—	100
Доржиева Д. М.	«Георгиевский» совхоз	102
АХЫН АЙМАГ		
Осохеев Н. Ц.	«Коммунизм» колхоз	102

ЗАГАҺАТЫН ХОНИШОДТО

Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой хонишод мүнөө жэлэйнгээ түл абалгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ байнхай. Ажахын хонишод Александр Шамуев, Лума Дашиева, Намжилдоржо Дондоков, Мынжидма Бодиева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаба.

Мүнөө үедэ эндэ 6700 эхэ хониноо 6412 хурьган абтаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Ахалагша хонишон Мынжидма Бодиева үнгэрэгшэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абажа, совхоз соогоо түрүү зэргэдэ гараһан юм.

— Ажахымнай хонишод абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэхын тула оролдоно. Абаһан түл түрэсээ гээлтэ хоролтодо оруулангүй хүхэ ногоон дээрэ гаргахын тула бүхы шадабаряа гарган ажаллана. Мүнөө үедэ манда 100 хонин бүриһөө 88 хурьган абтанхай, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Базар Цыдыпович Доржиев манда хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хонин ажалда хори гаран жэлэй туршада хүдэлһэн М. Бадиева. 2. Л. Дашиевагай бригадын хурьгад. 3. Хонин ажалай бригадир Дымбрыл Шойнжонов, ахалагша хонишон Александр Шалуев гэгшэдые харанат.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

БОРНОЙЛЖО ЭХИЛЭЭ

ТҮНХЭН. МАНАЙ КОРРЕСПОНДЕНТ Б. ЯБЖАНОВ ИИГЭЖЭ ДАМЖУУЛБА: Байгша ондо орооһо таряанай тогтууритай баян ургаса хуряахын түлөө таряашадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоһон «Восточные Саяны» колхозой Галбайн отделениин механизаторнууд Дамдин Истаев, Василий Попов гэгшэд ажахы дотороо эгээл түрүүлэн газараа борнойлжо эхилээ. Эдэ нүхэднай үнгэрһэн гурба-дүрбэн үдэрэй туршада 500 гаран гектар паар борнойлжо үрдибэ.

Тиихэдэ тус отделениин трактористнууд Д. Дансаранов, Х. Ардуев, Ардан, Гомбо Гыргеновтэн болон үнинэй механизатор Саян Наманханов, Цырен Олзонов гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ таряаландаа минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа тухагүй.

— Хоёр-гурбан үдэрһөө борнойлгомнай дүүрэнтэхэ. Иигээд лэ үдэр бүхэндэ дулааржа захалбалнь, тарилгаяа энэ һарын 22—25-наар эхилхэ хүсэлэнтэйбди, — гэжэ тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Михаил Пубаевич Лентинов мэдүүлнэ.

ТҮРҮҮШЫН 700 ГЕКТАР

ГАЛУУТА-НУУР. ХҮДӨӨ БЭШЭГШЭ Н. НАМСАРАЕВ ИИГЭЖЭ МЭДЭЭСЭБЭ:

Игаабари дулаан эдэ үдэрнүүдтэ газарай хүрьһэн бага зэргэ гэдэжэ, Талын-Булагай тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд таряалан дээрээ гаража, хабарай тарилгын түрүүшын хүдэлмэри ябуулжа эхилбэ. Һүүлэй мэдээгээр трактористнууд Р. Степанов, Ю. Забелинский, Г. Десятов, В. Бадмаев, Б. Цыденов гэгшэд газарайнгаа шииг нойтые барихын тула 700 гектар борнойлбо. Мүнөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд газараа түлэг борнойлжо, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа байнхай.

ХҮРЬҺЫЕНЬ ЖЭГДЭРҮҮЛНЭ

БЭШҮҮР. МАНАЙ ШТАТНАБЭШЭ КОРРЕСПОНДЕНТ В. БОРИСОВ ИИГЭЖЭ ДАМЖУУЛБА: Нэгэнтэ бэшэ орооһо таряанай баян ургаса хуряаһан Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд аймаг дотороо эгээл түрүүлэн хабарай тарилгын хүдэлмэри захалба. Үнгэрһэн долоон хоногой туршада хоёрдохи бригадын трактористнууд П. Н. Черняев, Я. Т. Эпов гэгшэд 500—550 гектар намарай паар борнойлходоо, мөөртэй катогоор, шлейфээр хүрьһыень нягтаруулан жэгдэрүүлээ. Иигэжэ борнойлходонь газарай шииг нойтон һайнаар баригдаха болоно гээшэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус ажахын механизаторнууд таряалангаа борнойлжо сүм дүргэхээр хараална.

...ҮНДЭТЭ МЕКСИКАН АЙЛШАД, МОРИЛЫТ!

Мексикын Президент Москвада ерээ

...СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ ...тельствын уряалаар ...хэрэгээр Советскэ ...ерэһэн Мексикын ...Холбоото Штадуудай Президент Луис Эчеверрия Альварес Москва хото апрелиин ...халуунаар угтаа.

...Мексикын Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай ...тугуудай хиидхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ ...Луис Эчеверрия Альваресые ...тэрэнэй һамгые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Ю. В. Андропов болон бусад тушаалтад угтаба.

Ниидэлгын талмай дээрэ гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй — ябаган сэрэгшэдэй, летчигүүдэй ба морягуудай хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, хоёр ороной гүрэнэй гимннүүд дуулагдаа. Луис Эчеверрия Альварес ба Н. В. Подгорный совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябажа гараба.

Аэродром дээрэ суглараһан ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд Мексикын Президентые халуунаар амаршалаа.

Луис Эчеверрия Альварес Н. В. Подгорнотой, А. Н. Косыгинтай хамта машинада һууба. Эдэнэр мотоциклистнүүдэй хүндэтэ эскортоор үдэшэгдэжэ, Кремльдэхи байра тээшэ шэтлэн дабшаа. Луис Эчеверрия Альваресэй, үдэшэжэ ерэлсэһэн тушаалтадай дабшаһан ниислэлэй харгынууд ород, испан хэлэнүүд дээрэ бэшээтэй амаршалгын транспарантнуудаар. Мексикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байба. Москвагайхид хотынгоо үйлсэнүүдтэ Мексикын Холбоото Штадуудай Президентые хани халуунаар амаршалаа.

...ЛЬ СОО ...АЛГА БОЛОБО

...Мексикын Холбоото Штадуудай Президент Луис Эчеверрия Альваресэй хүндэ... апрелиин 12-то Кремлиин ...ордон соо СССР-эй ...Соведэй Президиумэй, СССР-эй правительствын ...мэнэһөө обед эм...

...Президентые үдэшэжэ ...ерэһэн тушаалтад. Мексикын ...Советскэ Союзда ...элшэн сайд Роке Гонсалес Саласар гэгшэд хүн... ...Ишпантай, тэрэнэй ...хамта обедтэ байл...

...талаһаа Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. ..., Ф. Д. Кулаков, ...журов, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. ..., А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, М. С. Соломенцев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай түрүүлэгшэнэр, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй МИД-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный. Мексикын Холбоото Штадуудай Президент Луис Эчеверрия Альварес үгэнүүдые хэлээд, тэдэнь эхэ анхаралтайгаар шагнагдаһан, альга ташалгануудаар угтагдаһан байна.

Обед халуун, хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

Совет-мексикан хөөрэлдөөнүүд эхилээ

Апрелиин 12-то Кремль соо совет-мексикан хөөрэлдөөнүүд эхилээ.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ Совет талаһаа: КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССРэй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, Гадаадын экономическа харилсаанай талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, тэрэшэлэн СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-һээ Мексикэдэ байдаг элшэн сайд Н. К. Тарасов, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Д. А. Жуков;

Мексикын талаһаа: Мексикын Холбоото Штадуудай Президент Луис Эчеверрия Альварес, гадаадын хэрэгүүдэй министр Эмилио О. Рабаса, промышленностиин ба худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Э. Мендоса Берруэто, Мексикэһээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Р. Гонсалес Саласар гэгшэд хабаадаа.

Совет-мексикан харилсаае саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд хани ёһоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ үзэгдөө, тэрэшэлэн уласхоорондын зарим шухала асуудалнуудаар һанал бодол зүбшэлэгдөө.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

И. Броз Тито СССР-эй элшэн сайдтай уулзаба

БЕЛГРАД. (ТАСС). СФРЮ-гай президент, СКЮ-гай түрүүлэгшэ И. Броз Тито СССР-һээ Югославида байдаг элшэн сайд В. И. Стапаковтой уулзаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн хани ёһоной бэшэгые И. Броз Титодэ элшэн сайд барюулба.

Замбуулиниие шэнжэлэгшэдэй һайндэр

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй ба ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй суглаан апрелиин 12-то Совет Армиин Түбэй байшан соо болоо. Партийна, Совет ба ниитын эмхинүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, мэдээжэ эрдэмтэд, космонавтнууд, сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд, замбуулинай техникэ бүтээгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл суглаанай президиумдэ һууба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүндэтэ президиумдэ нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан һунгагдаа.

Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. П. Исаев суглаа нээбэ. Һүүлээрнь СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик **М. В. Келдыштэ** үгэ үгтөө.

Владимир Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой слесарь, коммунис ажалай ударник **К. И. Сахаров** трибунада гаража үгэ хэлэхэдээ, бидэнэр, хүдэлмэришэд, замбуулиндахи шэнэ туйлалта бүхэние Эхэ оронойнгоо түлөө эхэ омогорхолой мэдэрэлтэйгээр ходо уттадагбди, энэ илалта дэлхэй дээрэхи зорилгонуудаа шиидхэхэдэмнайшье шухала гээд ойлгодогбди гэбэ.

Манай орон дотор совет хүнэй аша туһада зорюулан бүтээгдэдэг бүхы юумэн манай түрэл Коммунис партиин сэсэ мэргэн ударидалгын ашаар туйлагдана гэжэ К. И. Сахаров түгэсхэл дотороо хэлэбэ.

СССР-эй летчик-космонавт, авиациин генерал-майор, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой **В. А. Шаталов** трибунада гараба.

Үндэһэ һууриинь Агуу ехэ Ленинэй табиһан Советскэ Союз космонавтикын эхэ орон болонхой гэжэ, замбуулиние шэнжэлхэ научна бодомжо анха түрүүн манай орон дотор мүндэлөөд, энэ асуудалаар тон шухала ябуулганууд хэгдээ гэжэ бидэнэр омогорхохо ёһоороо омогорходогбди. Захагүй замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэ бидэнэй үдэр бүриин юрэнхы хэрэг болонхой. Замбуулиндахи илалтануудаймнай алдар соло Коммунис партида, совет арадта, социалис индустриин баатар хүсэндэ сүм хамаадана.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад ехэ баяртайгаар баталан абаа.

(ТАСС).

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Захааминай аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан hаяхан боложо, «КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй «ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой» гэhэн элидхэлэй үндэhөөр үзэл сурталай, политическэ хүдэлмэриие, ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашадань улам hайжаруулха талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь С. С. Бадмаев элидхэл хээ.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай үзэмжэдэ табигдаhан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директор И. П. Чепурин, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой директор Р. Л. Бандеев, Санагын совхозой партийна бюрогой секретарь Л. С. Норбоев, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ю. С. Хамаев болон бусад хабаадаба. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Б. Михеев эдэбхитэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн байна.

КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Пивоваров Н. В. аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан зохихо тогтоол баталан абаа.

Ф. ДУДАРЕЕВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

* * *

Улаан-Үдын Советскэ районой партийна эдэбхитэдэй суглаан hаяхан болобо. «Ажалшадай дунда ябуулагдаха үзэл сурталай хүдэлмэри улам саашань hайжаруулха, интернациональна ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ коммунистнуудай дүүргэхэ үүргэ тухай» асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин райкомой секретарь **Т. Н. Санжиева** энэ асуудалаар элидхэл хэбэ.

Советскэ район республика дотороо онсо hуури эзэлнэ гэхээр. Республикымнай хүтэлбэрилхы органууд, министерство, захиргаануудай, институдуудай олонхинь, театрнууд эндэ hуурижанхай. Тиимэhээ ажалшадые үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ районой дүүргэхэ үүргэ ехэ юм. Коммунистнуудай, бүхы ажалшадай марксистско-ленинскэ мэдэрэл дээшэлүүлхэ, политическэ hуралсал hайжаруулха, совет арадай хани барисаа улам бэхижүүлхэ тухай элидхэлшэ, үгэ хэлэhэн нүхэд тэмдэглэhэн байна. Энэ хэрэгтэ хүтэлбэрилхы тушаалтадай, мэргэжэлтэдэй дүүргэхэ үүргэ ехэ гэжэ онсо заагдаа.

Хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэридэ заводой мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй хэр зэргэ хабаадалсадаг, табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй түсэбые абаhан социалис уялтануудаа бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө ямар тэмсэлэй ябуулагдажа байhан тухай судна бүтээлгын заводой директор **Н. А. Розанов** хөөрэжэ үгөө.

Совет арадуудай хани барисаанай, hайн hайхан ёhо заншалай арьбадхагдан хүгжэжэ байhан тухай культурын министрэй орлогшо нүхэр **Герштейн**, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр **Киберев**, тэмдэглэhэн байна.

Партиин обкомой секретарь **В. Г. Бирюков** суглаанда хабаадалсажа, үгэ хэлэhэн байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан зүбшэн хэлсэhэн асуудалаар тусхай тогтоол баталан абаа.

МОСКВА. Үнинэй коммунист, ородой түрүүшын революцида, Агуу ехэ Октябриин социалис революцида хабаадалсагша, Совнаркомой, ажалай ба оборонын соведэй секретарь байhан, Владимир Ильич Ленинэй секретарь, 1904 онhоо КПСС-эй гэшүүн Лидия Александровна Фотиевада В. И. Ленинэй Түбэй музейн парторганизацида 1973 оной түхэлэй партийна билет барюулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй Ленинскэ райкомой нэгэдэхи секретарь И. И. Лавров Социалис Ажалай Герой Л. А. Фотиевада партийна шэнэ түхэлэй билет барюулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ПАРТИЙНА БИЛЕТ УЯЛГАНА

ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ТҮРҮҮШЫН БИЛЕДҮҮ

Сэлэнгын аймагай партийна организацида партийна документнүүдые hэлгэлгэ эхилбэ. КПСС-эй ЦК-гай майн (1972 оной) Пленумэй «Партийна документнүүдые hэлгэхэ тухай» тогтоолые бэелүүлэн, аймагай партийна организацинуудта бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй-политическэ ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

Партийна документнүүдээ hэлгэжэ, партийна шэнэ билет абахын тула Галуута-Нуурай шахтануудай, Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайн бүлэг коммунистнууд апрелиин эхеэр КПСС-эй Сэлэнгын райкомдо уригдаа hэн.

Хэд бэ эдэ нүхэднай, аймаг соогоо эгээ түрүүлэн партийна шэнэ билет абаhан? Бултадаа үйлэдбэриин түрүүшүүл, эдэбхитэй коммунистнууд: Социалис Ажалай Герой, проходчигуудай бригадын бригадир Гармажап Дабаевич Тучинов, КПСС-эй обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, экскаваторай машинист, Ленинэй орденой кавалер Петр Васильевич Балалаешников; Октябриин революциин орденой кавалер, экскаваторай машинист Петр Илларионович Коновалов; Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер, проходчигуудай бригадын бригадир, «Хүндэтэ шахтер» Бальжинима Санжиевич Бальжиев; үнинэй шахтёр, Буряадай АССР-эй габьяата инженер Тимофей Филиппович Рыбак.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Б. Базаров, коммунистнуудые урижа, кабинедтээ оруулаад, түс түстэйнь хөөрэлдэбэ. Ажаhуудал, ажабайдалаарнь, ажал хүдэлмэреэрнь hонирхоно, бүридхэлэй карточка дээрэхи тэмдэглэлнүүдые шалгана, булта зүб байhыень асууна, тодорхойлно.

Хани халуун хөөрэлдөөн боложо, коммунистнууд hанамжа дурадхалаа хэлэнэ.

Жэшээнь, Социалис Ажалай Герой Г. Д. Тучинов шахта дээрэ проходчигуудай бригадануудай хүдэлмэридэ бии байhан дутагдалнууд тушаа хэлээ. Тэдэнэй ажалые түсэблэлгэдэ алдуу эндүүнүүд гаргагдана, сэхэ даабарита ажалаа бэшэ, харин ондоо хүдэлмэри хэхэ баатай бологдоно.

— Энэ тон буруу, проходчигууднай шахтын гол мэргэжэлтэд, тэдэнэй хүдэлмэриhөө нүүрhэ малтан абалга дулдыдана,— гээд Вандан Бадмаевич тус хөөрэлдөөндэ байлсаhан парткомой секретарь И. Й. Медведевтэ хандажа, энэ асуудал зүб тээшэнь дары шиидхэхэ даабари үгэбэ.

Экскаваторай машинист П. В. Балалаешников Холбоолжоной уурхайн хүдэлмэришэдые ажалдань, ажалhаань зөөхэ транспорт тухай асуудал табиба. Мүнөө түс уурхайда ажалладаг жолоошод, экскаваторщигууд ажалдаа хүрэхын тула үглөөниинь 1—1,5 час сагаа, үдэшэниинь гэртээ ерэхын тула мүн лэ эды шэнээн сагаа гээнэ бшуу. Тиишэнь хүдэлмэришэдые шэрэдэг поезд ябадаг юм. Поезд хүрэтэр автобусоор ошодог. Арай шамай гэжэ халаандаа үрдихэш, халаанайнгаа дүүрэмсээр яаража ошоогүй бол ябагадахаш.

Энээнтэй дашарамдан үшөө шухала асуудал гараба. Коллективэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри хайшан гэжэ ябуулхаб? Ажалай сагта 10—15 минутын хөөрэлдөө үнгэргэхын тулада хүнүүдые хүдэлмэриhөөнь hаатуулхада, хүсэтэ оньhон техникэ зогсохо болоно. Нэгэ час, час хахадай лекци, элидхэл эмхидхэхэ арга бүришье байхагүй. Халаанай эхилхын урда тээ, hүүлдэнь иимэ юумэ эмхидхэжэ болохо байгаа, теэд хамаг юумэн транспорттай, хүдэлмэришэдые шэрэдэг поездын сагтай холбоотой. Нэгэ томо автобусой сэхэ Гусиноозерск—Холбоолжон гээд ябадаг байбал, үнэтэ сагшье алмагдаха, сүлөөтэй сагшье гаража үгэхэ hэн.

Энэ асуудал лахин али али талаhаань хаража үзөөд, парткомдо табижа шиидхэхэ гэжэ хэлсэбэ.

Партийна шэнэ билет барюулхын урда тээхэнэ болоhон энэ хөөрэлдөөн коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлэй ургаhые, хамтын хэрэгэй түлөө hанаагаа табижа ябадагыень элитэ гэршэлбэ.

Ямар сэдьхэл бодолдо аб-тан, партийна шэнэ биле hан тухайнь hонирхо най коммунистнууд нигэ рюусаба:

Б. С. Бальжиев: Коммунис партиие бай багша Ленинэй дүрэ зу партийна билет абаhан сэдьхэл бодолдом хэзээ мартагдахагүй. Ленинэ тиин гэшүүн байhанда горхоноб, коммунист уялга, харюусалгын ые hайса мэдэрнэб.

П. И. Коновалов: ман лай манлай бологшо Ко партиин гэшүүн бай хүндэтэйшье, харюуса шье хэрэг болоно. партиин гэшүүнэй хүн рэ зэргые үндэр дээрэ ябахаб.

КПСС-эй райкомой нэ секретарь В. Б. Базар коммунистнуудта парти нэ билет барюулжа, наар амаршалаад, са ажал хүдэлмэридээ ам тай, ажаhуудал, ажаба зол жаргалтай ябахыень бэ.

Д. ЦЫБИКЖАП

БАЯРТАЙ ҮДЭР

Захааминай аймагай партийна организацида партийна документнүүдые hэлгэлгэ үргэлжэлhөөр.

Һаяхан КПСС-эй райкомдо бүлэг коммунистнар уригдаба. 1925 онhоо партиин гэшүүн, үни удаан партийна, совет хүдэлмэридэ ябаhан, мүнөө түсхайта пенсионер Иван Бадмаевич Мархакшинов, КПСС-эй XX съездын делегадаар hунгагдаhан горняк Федор Михайлович Попов, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, «Холтосон» руднигай проходчик Виктор Иванович Титов, колхозно байгуулалтын ветеран, Ленинэй орденой кавалер, «Победа» колхозой түрүүлэгшэ Гомбо Гармаевич Цыдыпов, Буряадай АССР-эй hургуулиин габьяата багша, Октябриин революциин орденой кавалер Евгения Александровна Комарова, үнинэй коммунист, олон жэлдэ колхозой правлениин, сомоной, аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлhэн, мүноо түсхайта пенсионер Бальжин Бадмаевич Ринчинов, «Первомайский» руднигай үрэмдэлгын станогой машинист Михаил Тимофеевич Карпухов, «Победа» колхозой hаалишан, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Ханда Доржиевна Абидуева, горняк Алексей Тимофеевич Чигарев гэгшэд партиин райкомдо партийна шэнэ билет абахаяа ерэбэ.

КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр С. С. Бадмаев коммунистнуудтай хамта бүридхэлэй карточкануудта бэшэгдэhэниинь шалгажа, ажал хүдэлмэри тухайнь, ажабайдал ба ажаhуудал тухайнь хөөрэлдэбэ.

Һүүлээрнь нүхэр Бадмаев тэдэнэртэ партийна шэнэ билет барюулжа, саашадаашье амжалтатайгаар хүдэлхыень, зол жаргалтай ажаhуухыень хүсэбэ.

Партийна шэнэ билет абаhан коммунистнуудай үмэнэhөө «Победа» колхозой түрүүлэгшэ Г. Г. Цыдыпов үгэ абаба.

— Энэ үдэр маанадта, манай Коммунис партиие эмхидхэгшэ, байгуулагша багша Владимир Ильич Ленинэй дүрэ зурагтай партийна шэнэ билет абагшадта, ехэ баяртай, хэзээдэшье мартагдашагүй үдэр болобо. Ленинэй партиин гэшүүн ябаhандаа бидэ омогтойбди, коммунистын нэрэ хүндые саашадаашье дээрэ ургэжэ ябахын тула хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохобди,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Д. АЮШЕЕВ.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

ЗҮБ СЕВООБОРОТ БАРИМТАЛХА

Республикымнай ажахынууд долоодохи табан жэлдэ дунда зэргээр жэлдээ гектар бүриhөө 8,4 центнер орооhо абаhан байбал, тэрэнээ наймадахи табан жэлдэ 9,1 центнертэ хүргэhэн байгаа. Тиин юhэдэхи табан жэлдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр жэлдээ 12,2 центнер таряа ургуулжа, бүхыдөө 877 мянган тонно гэхэ гү, али 37 процент ехэ орооhо таряа абаха зорилго табигданхай.

Теэд юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ 210 мянган тонно таряан түсэбөөр хараалагдаhанhаа бага абтаhан байна. Энэ ушарhаа боложо, табан жэлэй үлөөшэ гурбан жэлдэ бүхыдөө 2240 мянган тонно орооhон абтаха гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр жэлдээ 14,1 центнер хуряагдаха болоно. Тиигэбэл табан жэлэй түсэб орооhо таряа абалгаар дүүргэгдэхэ жэшээтэй.

Тиимэhээ 1973—1975 онуудта республикын колхоз, совхозууд орооhо таряанай ургаса эрид дээшэлүүлхэ талаар яаралтай хэмжээнүүдые бэелүүлхэ болоно. Партиин обкомой VIII пленумэй шиидхэбэриин ёhоор, эдэ жэлнүүдтэ республика дотор 100 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэхээр хараалагдаба. Тинхэ зуураа, орооhо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ, түрүү ажахынуудай, бригада болон звенонуудай дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, агротехническэ эрилтэнүүд хаа хаанагүй наринаар баримталагдаха ушартай.

Таряанай ургаса дээшэлүүлхын тула зүб севооборот баримталха, агротехническэ хэмжээнүүдые саг соонь бэелүүлхэ, тарилгын болзор, үрэhэнэй нормо нютагай байдалда тааруулан хэрэглэхэ шухала. Эдэ асуудалаар Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэ К. Митюков hанамжаяа бэшэнэ.

Колхоз, совхоз бүхэндэ зүб, эрдэм hургаалhаа үндэhэлhэн севооборот баримталха гээшэ орооhо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ нэгэ шухала арга мүн.

Бодото байдалые хараад үзэхэдэ, 1973 оной эхиндэ республика дотор хахалагдадаг газарай минии 65 шахуу процентдэнь севооборот баримталагдана. Энэмнай колхоз, совхозуудта севооборот зохёохо, тэрэниие баримталха хэрэгэй хангалтагүй байhые гэршэлжэ үгэнэ бшуу. Илангаяа Хориин, Загарайн, Захааминай, Прибайкалиин болон бусад зарим аймагуудай олохон ажахынуудта энэ хэрэг гээгдэлдэ оронхой. Эндэхи ажахынуудта хуулита болоhон севооборотууд заримдаа баримталагдангүй, ургамалнуудые hэлгүүлжэ тариха гурим алдагдана. Тиигэжэ севооборотой аша туhань буурана бшуу.

Манай республикын эрхэ байдалда таряалангай севооборот зохёоходоо орооhото ургамалнуудаа, нэн түрүүн шэниисэеэ ямар газарта, ямар ургамалай удаа тариха гэжэ hайса бодомжолхо хэрэгтэй. Олон жэлдэ шэнжэлжэ үзэхэдэ, ган гасуурта дайралдадаг манай эндэхи эрхэ байдалда сэбэр паар, эзэлэгдэhэн паар дээрэ таригдаhан шэниисэ баян ургаса үгэдэг байна. Юуб гэхэдэ, тиимэ паарай хүрьhэн 15—20 процент шииг ехэтэй байдаг гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Илангаяа хабартаа, зунай эхеэр гандахада, паар ургасада шииг үгэдэг байха юм. Мүн паарай хүрьhэн ургамалда хэрэгтэй бодосуудаар элбэг байдаг.

Буряадай хүдөө ажахын станциин гурбан жэлдэ шэнжэлhэнэй ёhоор сэбэр паар дээрэ таригдаhан шэниисэ гектарай 21,8 центнер хүрэтэр ургаса үгөө. Донник, горох-обёосой холисо тарижа абаhан эзэлэгдэмэл паар дээрэhээ гектарай дунда зэргээр 20,3 центнер ургаса абтаа. Кукуруза, горох ургуулжа абаhан газарта хойто жэлынь шэниисэ тарихада гектарай 19,4 центнер ургаса хуряагдаа. Хартаабха ургуулhан газарта тарихада гектар бүриhөө 17,3 центнер шэниисэ хуряагдаhан байна. Эгээн бага ургаса урда жэлынь шэниисэ ургуулhан газарhаа абтаа гэхэ гү, али гектарай 13,4 центнер хуряагдаhан байха юм. Урда жэлынь ямар ургамалай таригдаhанhаа гү, али паар байhанhаа боложо, гансал ургаса дээшэлдэг бэшэ, мүн абтаhан продукциин шанар hайн байдаг гэжэ элирүүлэгдээ.

Мүн паар дээрэ донник, обёос-горохой холисо ургуулжа абаhан газарта шэниисэ тарихада сэбэр паарайхиhаа дутуугүй ургаса абтадаг гэжэ шэнжэлэгдээ. Тиимэhээ буртаг ногооной ехээр ургадаг лэ газар сэбэр паарта үлөөгдэхэ, бэшыень эзэлэгдэмэл паар болгохо саг ерээ.

Маанадай туршажа үзэхэдэ, урда жэлдэнь паар байhан гү, али ямар ургамал таригдаhанhаа гансахан энэ жэлэй ургамалай гараса дулдыдадаг бэшэ, мүн хойто жэлдэнь таригдаhан ургамалда нүлөө үзүүлдэг байшоо. Жэшээнь, шэниисын hүүлээр обёос тарихада дунда зэргээр гектарай 12,2—15,3 центнер ургаса абтаа.

Тиимэhээ эгээн зохид, hайн газартаа шэниисэ тариха шухала. Зүгөөр нютагай эрхэ байдалда обёос гү, али ешмээн шэниисэhээ үлүү ургаса үгэдэг байбалнь, тэдэниие мүн лэ hайн газарта тарилсаха гэжэ оролдохо байна.

Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станцида зургаан жэлдэ шэнжэлжэ үзэхэдэ, тиимэ севооборотдо минеральна үтэгжүүлгэ хэнгүй тарихада, гектарай 56 центнер, тиимэ үтэгжүүлгэ оруулhан газарhаа — 71,6 центнер орооhон абтаа гэхэ гү, али жэлдээ гектарай 9,3—12,0 центнер ургаса абтаhан жэшээтэй. Иимэ севооборотой 2 полинь (33 процентнь) сэбэр паар, 4 полинь таряа таригдаhан, тэрэнэйнь хахадынь шэниисээр, 17 процентнь обёосоор эзэлэгдэhэн байха юм. Нэгэ ушарта шэниисэ ургуулhан газарта хойто жэлынь дахин шэниисэ тарижа туршахада, ургасань бага байшоо. 1969—1971 онуудай ган гасуур сагта паар—шэниисэ—обёос гээд hубарилдуулhан газарhаа гурбан жэлэй туршада дунда зэргээр гектар бүриhөө жэлдээ 10,6 центнер орооhон абтаа. Харин паар—шэниисэ—шэниисэ гээд тариhан газарhаа жэлдээ гектарай 8,8 центнер таряан хуряагдаа гэхэ гү, али урда тээхиhээ 1,8 центнерээр ургасань бага байгаа.

Таряанай севооборотуудые шэнжэлээд үзэхэдэ, сэбэр, эзэлэгдэмэл паартай севооборот экономическа талаараа эгээн ашаг үрэтэй гэжэ мэдэгдээ. Илангаяа сэбэр паарынь 33 процент байбал hайн. Тиимэ севооборотдо орооhо таряанай өөрынь үнэ нилээд хямда байдаг.

Дээрэ хэлэгдэhэн туршалганууд колхоз, совхозуудта севооборот хэрэглэхэ тушаа зүбшэл боложо үгэхэ байна. Хүрибтэр хүрьhэтэй, жэлдээ 200—250 мм. шииг ородог, илангаяа хабартаа гандадаг газарта 33 процент сэбэр паартай, 67 процентдэнь орооhо таридаг севооборот баримталхада зохид. Эдэл аймагуудта ой шадархи, шииг элбэгтэй газарта 16—20 процент сэбэр паартай, 60—67 процентдэнь орооhо таридаг севооборот хэрэглэжэ болохо. Тиин жэлдээ дунда зэргээр 250 мм, дээшэ шииг ородог газарта 16—20 процент эзэлэгдэмэл паартай тэндэнь кукуруза гү, али горох мэтэ hайн ургамал тариха, 60—67 процентдэнь таряа ургуулха севооборот хэрэглэхээр гэжэ дурадхагдана.

К. МИТЮКОВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

Промышленность—хүдөө ажахыда

ХОЛБОО БАРИСААМНАЙ БЭХИЖЭ

Республикымнай үнинэй предприяти болохо орденто «Электромашина» заводой коллектив хүдөө ажахытай мүн лэ үнинэй холбоо барисаатай юм. Олон жэлэй турша заводто ажаллажа байhан хүдэлмэришэд энэ холбоо барисаан тухай дурдан хөөрэдэг, hонин ушарнуудые hанажа ябадаг.

Хэдэн арбаад жэлэй урда тээ шефскэ туhаламжа тухай хэлсэгдэдэггүй hэн. Харин колхозуудта туhаламжын хэрэгтэй болоhон лэ сагта заводой хүдэлмэришэд хүдөө гарадаг гү, али ямар нэгэ захилынь дүүргэдэг байгаа. Хабар-намарай таряан ажалай хүдэлмэридэ, машинно-тракторна станцинуудые, малай байра барилгада, хүдөө тосхонуудые электрижүүлгэдэ хүдэлмэришэд хабаадалсадаг байгаа. Тэдэнэй гараар хэдэн зуугаад автомобиль, тракторнууд заhабарилагдаа, комбайн, трактор, сеялкэ, анзаhануудай түмэр детальнууд бэлдэгдээ.

30-аад онуудта манай завод «АСО» гэжэ нэрлэгдэhэн тэргэхэнүүдые хэдэг hэн. Малай байра, хүдөөдэхи харгы гэхэ мэтэ барилгада тэргэхэнүүд хэрэглэгдээ. Заводой тамгатай пеэшэнэй шэрэм плитэ, үүдэн гэхэ мэтэн мүнөөшье хүдөө тосхонуудта бии.

Мүнөө коллективнай шефскэ ехэ туhаламжа хүдөөгэйнгөө нүхэдтэ хүргэнэ. Промышленна предприяти, колхоз, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо ёhотой хани харилсаан, холбоо барисаан байгуулагданхай. Хүдөө ажахыда ямар туhаламжын хэрэгтэй байhаниинь эртээнhээ тодорхойлогдожо, түсэб табигдана, хоёр талын уялга абтана. Тэдэнэй дүүргэлтэ мүн лэ хоёр талаhаа хинан шалгагдадаг, бөө бөөдэө эрилтэ табигдадаг гээшэ.

Абаhан уялгаяа дүүргэхэ, хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ гээшэ бидэнэрэй бултанаймнай хэрэг ха юм. Манай коллектив Яруунын аймагай «Победа» колхозые шефтээ абанхай. Энэ ажахыда элдэб янзын туhаламжа хүргэгдэнэ. Заводой барилгашад колхоздо малай хэдэн байра барижа үгөө.

Манай түлөөлэгшэд хирэ хирэ болоод лэ хүдөө гаража ерэдэг. Тинхэдээ ямар туhаламжын хэрэгтэй байhые, өөhэдынгөө зүгhөө юу хэхэ байhанаа тодорхойлдог. Колхозой байдалтай танилсажа ерэхэдэ, хэхэ ажалнай бүри эли болодог. Урдань колхоз хүдөө ажахын машина заhабарилгаар тулюурхан байдалтай hэн. Энээниие хараада абажа, hайнаар түхеэрэгдэhэн заhабариин механическа мастерской барижа үгэхэ гэбди. Тусхай бүлэг эмхидхэгдэжэ, колхоздо эльгээгдэбэ. Заводой мэргэжэлтэд колхозой мэргэжэлтэдтэй хамта проектно-бэдэрэлгын ехэ хүдэлмэри хэhэн, техническэ документаци бэлдэhэн, барилгын сметэ зохёоhон байна. Тиигэhэнэй hүүлээр колхозой түб Эгэтын-Адагта заhабариин мастерской баригдаа. Мастерской трактор, хүдөө ажахын бусад машина заhабарилха, түлишын аппаратура туршаха таhагуудтай, токарна, слесарна, гагнуури хэхэ участогуудтай юм. Участок, таhаг бүхэн hайнаар түхеэрэгдэнхэй, хэрэгтэй юумээр хангагданхай. Ехэнхи ажалынь оньhожоруулагдамал аргаар хэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар заhабарилха ажалай бүтээсэ аяар 5—10 дахин дээшэлhэн байна.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай хоорондохи холбоо барисаанай улам бэхижэжэ байhые олон баримтаар харуулжа болохо. Заводоймнай түлөөлэгшэдэй колхоз ерэхэдэ, хүдөөгэй ажалшад үнинэй хүлеэhэн айлшад мэтээр угтадаг.

Инженер-теплотехник А. В. Копыловой хүтэлбэрилhэн хабсаргагшадай бригада нёдондо колхоз ошожо ерээ. Энэ бригада культурын байшангые, интернат hургуулиин хамтын байрые, hургуулиин мастерскойе, больницые халуун уhаар дулаасуулха түхеэрэлгэ хабсарган табяа. Урдань пеэшэн түлижэ дулаасуулагдадаг эдэ гэрнүүдтэ иимэ түхеэрэлгэ хабсарган табиханиинь ажал ехэтэй байгаа. Нэн түрүүн котелнууд шэнэдхэгдээ, котельнэнүүд хабсаргагдаа. Халуун уhа дамжуулха соргонууд, батарейнууд гэрнүүдтэ оруулагдаhан байна. Бригада колхоздо 3 hара үлүүтэй саг соо ажаллажа, 50 мянган түхэригэй хүдэлмэри хээ.

Манай коллектив шефтээ абаhан ажахыдаа жэл бүхэндэ барилга-хабсаралгын горитой хүдэлмэри хэнэ, шефскэ ехэ туhаламжа хүргэнэ. Тиихэтээ хамта хүдэлмэришэн ангиин ёhо заншал хүдөөгэй ажалшадта дамжуулан үгэнэ, эмхидхэлэй-ниитэ хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ туhаламжа үзүүлнэ, дүй дүршэлөө андалдан абалсана. Хүдэлмэришэдэй жэшээгээр колхозой гол мэргэжэлтэдэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие моральнаар, материальнаар урмашуулха хэмжээн хараалагдаа. Мэргэжэлээрээ эрхимлэhэн тракторист, комбайнер, туталшан, hаалишан, шубуушанда заводой профсоюзай завкомой дамжуулгын Улаан вымпел барюулагдадаг болоо.

Уялгаяа дүүргэhэн, ажалдаа амжалта түйлаhан колхознигуудта үнэтэ шангууд барюулагдана. Эрхим хонишод Дашиевада, Чимитдоржиевада завод «Каскад-202» марката телевизор шан болгон барюулhан байна. Эдэ нүхэд шан абахада, баяртай хүргөө hэн.

Колхозой эгээл холын фермэ, отаранууда нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэришэд бэлэг болгон хүдөөгэй нүхэдтэ 350 номой үгэhэн байна.

Олон янзын туhаламжа, нүхэй ёhоной холбоо барисаан заводтошье, колхозойшье ажалшадта аша туhа рэхэ юм болоод лэ уялгадар хамтаараа шиидхэжэ асуудал лаблагдаа.

Энэ жэлдэ хэхэ ажалнай хоёр талаа зүбшэн хэлсээд, социалис уялга дотор нь лаблагдаа.

Завод шефскэ ламжа хүргэхэб, хэхэб?

Колхозой үхибү бинадые халуун уh суулха түхеэрэлгэ тэрэниие түбэй гын системэтэй хү дэлмэри хэгдэхээр дөө. Һүнэй фермэ хэршэхэ хоёр түхе хогдохо, түлишэ hодолгын матер галха склад бари Жэлэй эхинhээ хо тэды хүдэлмэри галай байра дулаа хеэрэлгэ хабсарга Хэдэн хүдэлмэриш до ошоод, түл аб туhаламжа хүргэж

Гадна түс аймаг мунизм» колхоздо ехэ туhаламжа хү раалhан байнабди. барилгашад колх бүүдэй комби проектно-сметнэ түхэригэй үнэ шахалгын комплек түсэбтэй. Харин рүүшын квартал бэшье, хараалагда дэлмэреэ хэжэ байнабди. «Бу хозстрой» нэгэдэ проектно-сметнэ ци бэлдээгүй «Победа» колхоз ха заправочна ст бэн заhабарилха таци энэ нэгэдэ абтаагүй. Иимэ циин абтахатай уялга соогоо ха дэлмэреэ хэжэ Республикынгаа ажахынуудта ше ламжа хүргэхэhөө дөө ажахыда хэр дукци заводнай Жэлэй хоёр hара хүдөө ажахын автокран, 3 э тель, силос «Вихрь» комбайн дуктор хэгдэжэ, эльгээгдээ. Алексей Головин Сельверов, Константин Кар Серегин, фрезер хаил Михайлов, рий Ключеревэй, Бимбаевай, Мар гай даадаг бриг дөө ажахыда дукци болзорhоо тээхэ гэжэ ехэ гаргана.

Буряадай « трестын, «Сель ты» гэжэ баазын мянган түхэриг бүтээгдээ.

1973 ондо ху захилаар ехэ пр тээгдэхэ юм. 1 17 электро-дв «Вихрь» комба редуктор хэгдэж кын болон оро совхозуудта хараалагдаа.

Заводоймнай

Хэжэнгын аймагай совхозуудай механизаторнууд байгша ондо 5.000 гектар шэнэ газар элдүүрилхэ гэжэ социалис уялга hаяхан болоhон зүблөөн дээрэ батлан абаба. Тэрэниие бэлүүлгэдэ ажахынуудай залуу механизаторнууд шармайн оролдохоор шиидхэбэ. ВЛКСМ-эй Хэжэнгын райкомой секретарь В. Тугдумов (зураг дээрэ зүүн гарhаа 2-дахинь) «Первомайский» совхозой залуу тракторист Б. Гунсынов, Чисаанай совхозой механизатор Б-Д. Балданов, Худанай совхозой тракторист-луговод Б. Санжижапов, «50 лет Октября» совхозой механизатор Д. Жимбеев, Хэжэнгын совхозой механизатор Б-Ж. Ямпилов гэгшэдтэй зүблөөнэй үедэ хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТОСХОНОЙ ТҮХЭЛ ШЭНЭЛНЭ

Буряадай АССР-эй 50 жэл

Манай сомоной Советэй газар дээрэ дунда һургуули, «Сельхозтехникын» аймагай отделени, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, үрэ жэмэсэй питомник, автотранспортна предприяти, СПТУ-1, Ардасаанай леспромхоз, «Бурятсельэнергомонтажай» ПМК, Загастайн участково больница, уһалуурайн системын управлени, үхибүүдэй саад, ясли гэхэ мэтэ хамтадаа 17 предприяти, эмхи зургаан оршоно.

Хүн зоноймнай тоо таба мянгаһаа үлүү юм. Ехэ-ехэ һууринууд гэхэдэ, Ардасаан, Тохой, Ягодна, Түхэм тосхонууд болоно. Манай Загастайн сомоной Советтэ 49 депутат хүдэлнэ.

Сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитет 9 хүнһөө бүридэнэ. Депутадуудай сагүргэлжын бюджетнэ, арадай гэгээрэлэй, залуушуулай дундахи хүдэлмэриин, хүдөө ажахын, социалис хуули ба ниитын журамые сахиха, культурно-ажаһуудалай, байгаалиие хамгаалха комиссинууд хүдэлнэ. Хамтадаа юһэн комисси байгуулагданхай.

Сомондо арадай 5 дружина, эхэнэрнүүдэй 4 совет, нүхэдэй 5 сүүд хүдэлдэг.

Депутадуудай саг үргэлжын комиссинууд тус тустаа кварталай түсэбтэй байдаг. Энэ түсэбэйнгөө ёһоор түсхайта асуудалнуудые бэлдэжэ, гүйсэдхэхэ комитедэй заседаниин, сомоной Советэй сессиин үзэмжэдэ табидаг.

Хүдөө ажахын артелиин Устав сахиха, ажахы болон предприятинуудтахи автомобильна паркые зүбөөр ашаглаха, хүдөө тосхоной залуу ажалшадые дунда һургуулитай болгохо гэһэн хэмжээ ябуулга, тосхоно болбосон түхэлтэй болгохо, таримал мододоор шэмэглэхэ, ажалшадые, малшадые наймаанай, эмнэлгын, мүн соёлой талаар хангалгые һайжаруулха, һургуулиин һурагшадай номоо үзэлгые һайжаруулха гэхэ мэтэ шиидхэгдэхэ асуудалнууд олон янзын байдаг.

Эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, хэрэг дээрэнь бэелүүлгэдэ депутадуудай саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүдэй оруулһан хубита ехэ юм. Бүхы депутадууднай һунгагшадай урда тоосоо үнгэргэдэг, һунгагшадай захяагай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай мэдээсэдэг. Үргэн олон һунгагшадай тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар абтаһан захяа гол түлэб дүүргэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ ушартай.

Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойе угтуулан соносхогдоһон хоёр жэлэй соёлой доботолгодо хабаадалсаха зуураа сомоной Советэй гүсэдхэхэ комитет, манай депутадууд иимэ ажал бүтээһэн байна.

1.118 дүрбэлжэн метр талмайтай ажалшадай һууха 12 гэр баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байна. Энээнһээ гадна хоёр дабхараар бариһан байрын 16 гэр «Сельхозтехникын» аймагай отделенидэ ашаглалгада оронхой. Хүнэй һууха 16 гэртэ капитальна заһабари хэгдэжэ, энэ хэрэгтэ 18,4 мянган түхэриг гаргашалагдаһан байна.

Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехникын» отделенидэ 250 хүнэй һууха һууритай клуб баригдаа. Ардасаанай леспромхоздо 160 үхибүүнэй һураха 8 жэлэй һургуулиин байшан, СПТУ-1-дэ училищиин студентнүүдэй спортын зал баригдаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бани баригдаа. Тохой тосхоной В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсөөр айлнуудай гэрнүүдэй хоорондохи хуушарһан хана, үүдэнүүд һэлгэгдэжэ, 70 метрэй зайда шэнээр баригдаһан байна. 2.360 погонно метр палисаднигууд хэгдэһэн байна. Загастайн дунда һургуулиинхид һургуулияа гоёор хорёолжо, болбосон түхэл оруулаа. Намар, хабарай үедэ 1.516 модон һуулгагдаа. Тохой тосхоной В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлсэ электрын элшээр гэрэлтүүлэгдөө. Мүнөө хабартаа Ленинэй нэрэмжэтэ, Пионерская үйлсэнүүдтэ асфальт хэгдэхэ юм.

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ой болотор сомсоведэй гүйсэдкомой, колхозой правлениин орохо хоёр дабхар шулуун гэр, 6 наймаашанай хүдэлхэ талмайтай ехэ магазин, Загастайн дунда һургуулиин дэргэдэ мүнөөнэй ёһо гуримаар баригдаһан спортын зал баригдаха байна. Эдээнэй барилга мүнөө түлэг дундаа ябажа байнхай.

Мүнөө жэлдэ фельдшерско-акушерскэ пунктын, 48 хүнэй эдеэлхэ кафе-столовын, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 140 үхибүүнэй байха интернат баригдаха юм.

Тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохын тула һайн гэртэй, усадьбатай, сэбэр үйлсэтэй байхын түлөө айлнуудай хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Посёлог, тосхонууд, гүүртэ, отаранууд дээрэ санитарна байдалые гуримшуулхын тула үйлсын 23 комитет хүдэлнэ.

Буряадайнгаа АССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула манай сомоной Советэй депутадуудай үшөө ехэ оролдолго гаргаха байһаниинь лабтай.

Н. ВЯТКИН,
Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Загастайн сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРГУУЛИ

Дээдэ-Тайлсын совхоздо экономическа эрдэмэй һургуули байгуулагдаад, хүдэлжэ эхилэнхэй. Тэрээндэ ажахын һалбаринуудай тоо бүридхэгшэд, бригадирнууд, кладовщигууд һуралсана. Һургуулиин хэшээлнүүд парткомой заседани дээрэ баталагдаһан программаар үнгэргэгдэнэ. Шагнагшад гол түлэб субботын үдэрнүүдтэ 11-һээ 15 час хүрэтэр һуралсана. Лекцинүүдые совхозой мэргэжэлтэд уншадаг, совхозойнгоо үйлэдбэриин ажабайдалһаа олонхи жэшээнүүдые хэрэглэнэ.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хори.

УРАН ҺАЙХАНАЙ БҮЛГЭМЭЙ ЭДЭБХИТЭН

Галина Орлова Тарбагатайн кондитерска фабрикын гурилай цехтэ хоёрдохи жэлээ ажаллана. Тэрэ хилээмэ, печениин зүйлнүүдые болгожо абадаг мэргэжэлтэй юм. Богонихон хугасаа соо Галина Орлова мэргэжэлээ һайнаар шудалжа шадаа. Мүнөө тэрэ калориферно пеэшэнэй хоёр дабхар тагые ядамаггүй түргэнөөр хангадаг болонхой.

Залуу хүдэлмэришэн фабрикынгаа уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галина Орлова ажаллажа байна.
ВЕСНИНАГАЙ фото.

Архи—ажалай, ами наһанай дайсан

ТЭМСЭЛЭЭ УЛАМ ШАНГАДХАХА

«Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл улам шангадхаха тухай» РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указай гараһаар яһала ехэ саг үнгэрөө. Энэ үе соо республикын совет органууд, ниитын эмхинүүд, ажалшадай коллективүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро архидалга ба алкоголизмтай тэмсэлээ шангадхаһан, шухала хэмжээнүүдые абаһан байна.

Эдэ бүгэдэ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй һаяхан үнгэрһэн заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Шухала хэмжээ ябуулгануудай хэгдэһэнэй ашаар республика доторнай архидалга үсөөрөө. Гэбэшье дутагдалнууд бии байна. Тэдээн тухай Президиум дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо. Дурсагдагша Указай толилогдоһоной һүүлээр архидалгатай тэмсэл ябуулха комиссинууд эмхидхэгдэһэн юм. Тэдэ комиссинуудай хүдэлмэри һанаһанда ушоол хүрэнэгүй.

Худалдаа наймаанай министерство, Букоопсоюзай правлени, ниитын эдеэ хоолой управлени, УРС болон ОРС-нууд архи худалдаха шэнэ гуримай хэр зэргэ бэелүүлэгдэдэгые шангаар хинанагүй. Зарим газарта һогтуу хүнүүдтэ, хуулиин наһа хүсэд хүрөөгүй үхибүүдтэ архи худалдаха баримтанууд үзэгдэнэ, гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум тэмдэглээ.

Тиихэдэ Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын эмхинүүд, милициин зургаанууд архидалгатай тэмсэлдэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой. Үйлсэнүүд, ниитын газарнууд болон углуу тохойгоор архи ууха ябадалые хорихо, һогтуугаар ниитын газарта ябаһанайнь түлөө зэмэ тохохо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Мүн залуушуулые архидуулха, үхибүүдые һогтоохо, архида һургаха ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ шухала. Ажалшадай депутадуудай Советүүд нүхэдэй сүүдүүдэй, һайн дуранай арадай дружинануудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ ёһотой.

РСФСР-эй Верховно Советэй Указые Гүрэнэй автомобильна инспекциин хүдэлмэрилэгшэд хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ гэжэ сэхэ шүүмжэлэгдэбэ. Иимэ дутагдал мүн автомобильна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд гаргана. Энээнһээ боложо һогтуу жолоошод харгыда үзэгдэнэ, тэдэнэр харгын ябадалай журам эбдэнэ.

Архидалгатай тэмсэл ябуулхадаа нютагай Советүүд, Советүүдэй саг үргэлжын комиссинууд, министерствэнүүд болон зургаанууд, предприятинууд, ажахынууд, соёлой эмхинүүд хоорондоо холбоотойгоор ажалаа хэхэ болоно.

Архидалга хүндэ хохидол үзүүлнэ, обществодо һаад тойбо татана. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ бүхы олониитэ хабаадаха ёһотой гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум тогтоол соогоо онсолон тэмдэглээ.

Р. КУРАС,
БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй инспектор.

Улаан-Үдын оёдолой фабрикада хүдэлдэг залуу басаган Надежда Бабкинае зураг дээрэ харанат. Тэрэ фабрикын гурбадахи цехтэ хүдэлдэг, эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо ородог. Надя ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг профсоюзай цехкомой гэшүүн, санаар нэгэдэхи разрядтай, республикын суглуулагдамал командын бүридэлдэ ородог.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

«АРТИИН» ВЫСТАВКЭ

ПРАГА. (ТАСС). «Артиин гоё номууд» гэһэн выставка Прагада нээгдээ. Хари ... дээрэ хэблэдэг Чехословакиин мэдээжэ хэблэлэй һайн номууд эндэ табигдаа. Тэдэнэй дунда политическа, научна, үхибүүдтэ зориулагдаһан ба искусствада ...тай номууд бии. Олохон ...үдынь уласхоорондын выставка, ... яармагуудай үндэр ...үдтэ хүртэнхэй.

... жэлдэ 20-дохи ойгоо ...лхэеэ байһан «Артия» ... хилын саанахи олон ...шадтаа зорюулжа, 100 ... миллион ном барлан ... Тэрэнэй номууд дэл... 30 орондо эльгээгдэдэг.

ГОРОД-СААД

...ТИСЛАВА. (ТАСС). Сло... Социалис Республикын ... хото Братислава жэл ... гоё һайхан болоно. Тэрэ ... город-саад гэжэ нэрлэ... ...дэхи ногоон зононь бүхы ...э 250 гаран гектар тал... ...нэ. Тиин жэл бүри хэ... ...баал гектарта сэсэгли ...ригдадаг болонхой.

... жэлдэшье городой ... зон сэсэгүүдые тариха ... ехэ анхарал хан... 10 мянган дүрбэлжэн ...майе эзэлдэг клумба... ...хэдэн миллион сэсэг та... 1973 ондо розо, ... нарцисс гэхэ мэтэ ... илангала олоор тариг... ...йрын үдэрнүүдтэ орон ... 250 мянган тюльпан ...

УЛААН-БААТАРАЙ БАРИЛГАНУУД

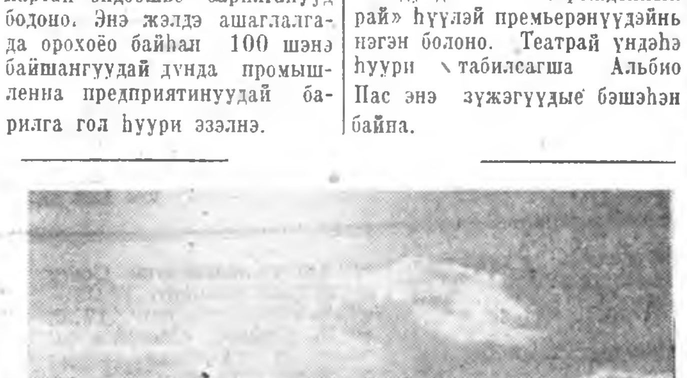
...АН-БААТАР. (ТАСС). ... нэгэ-хоёр жэлэй тур... Монгол ороной ниислэлэй ...ришэлэй райондохи гоё ... болбосон түхэлтэй гэрнүүдэй кварталда үшөө нэгэ дүрбэн дабхар бодоо. Хэдэн арбаад айл шэнэ «гэртэ орохоёо бэлдэжэ байна. Хүүгэдэй шэнэ саад үүдэеэ сэлибэ. Мүн энэ районой улад зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангаха түб баригдажа байна. Тэндэнь хэдэн магазин, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаанууд, кинотеатр бии.

Ороной түбэй промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг энэ томохон районда адляар Улаан-Баатар хото бүхыдөө болбосон түхэлтэй боложо байна. Мүнөө жэлдэ городой ажаһуудалай талмай үшөө 30 мянган дүрбэлжэн метрээр үргэдхэгдэхэ. Тиихэтэй хамта ажалшадай байдал улам һайжаруулха онсо удха шанартай ондоошье барилганууд бодоно. Энэ жэлдэ ашаглалгада орохоёо байһан 100 шэнэ байшангуудай дунда промышленна предприятинуудай барилга гол һуури эзэлнэ.

КУБАДАХИ «ХҮДӨӨГЭЙ «ТЕАТР».

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын Лас-Вильяс провинциин Эскамбрай гэжэ хадалиг районой ажалшадай дунда «Эскамбрай» театр ехээр суурхадаг. Энэнь орон доторхи эгээл түрүүшын «хүдөөгэй театр» юм. Түбэй театрнуудай хэдэн залуу артистнуудай үүсхэлээр иимэ театр дүрбэн жэлэй саана бии болгогдоһон.

Театрай репертуарта Кубын драматургнуудай зохёолнууд оронхой. Испаниин эзэмдэгшэдтэ Кубын арадай эсэргүүсэһэн тэмсэл тухай хөөрэһэн «Эскамбрай ба Мамби», революциин хэрэгүүдтэ зорюулагдаһан «Иимэ байха», «Витрина» болон мүнөө үеын саг харуулһан олон зохёолнууд тэдэнэй дунда бии. «Возрожденный рай» һүүлэй премьеранүүдэйнь нэгэн болоно. Театрай үндэһэ һуури табилсагша Альбио Пас энэ зүжэгүүдые бэшэһэн байна.

Монголой олонхи хото болон аймагуудта мүнөө гансал автомобиляар ябадаг. Республикын холын нютагуудта барилгын материалнуудые, эдеэ хоолой болон промышленна эд бараа зөөһэн машинанууд үндэр хада, үргэн тала дайдаар олоороо ябадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатар ошоһон харгы.

ТАСС-ай фотохронико.

Телефон · Телеграф · Радио · Хилын саанаһаа

БЕРЛИН

ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй заседани

ТАСС

Германиин Демократическа Республикын арадай ажахын шууд түргэнөөр, тогтууритай һайнаар хүгжэжэ байһыень энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүд элирхэйлэн харуулна гэжэ арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтын ябасые зүбшэлһэн республикын Министрнүүдэй Советэй заседани тухайда АДН агентствын мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Промышленностьда, барилга ба транспорт дээрэ, хүдөө ажахыда түсэбтэ даабаринууд бүрин дүүргэгдээ, үлүүлэгдээ.

Промышленна продукци үйлэдбэрилгын түсэб 102,4 процент дүүргэгдээ, промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 7 процентһээ үлүүгээр дээшэлээ. Барилгашад 24 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра барижа, хүнүүдтэ бэлэглэһэн байна. Худалдаа наймаанай хэмжээн 6 шахуу процентээр ехэ болоо гэхэ гү, али нёдондо жэлэй нэгэдэхи кварталайхитай сасуулхада 1, миллиард маркаар ехэ эд бараан улад зондо худалдагдаа.

ПАРИЖ

Ажалшадай аша туһые хамгаалха

ТАСС

Ажаллаха арга боломжоёо, байдалаа һайжаруулха гэжэ француз арадай хүсэдэг байһыень һаяхан болоһон парламентын һунгалта элирхэйлэн харуулаа гэжэ Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Жорж Марше Национальна суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Ажалаар хангагдаса, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэ ба бусад асуудалнууд француз ажалшадай үмэнэ гаранхай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Франциин Коммунис парти ажалшадай эрилтэ хүсэлэнгүүдые анхаралдаа абажа,салин хүлһэ дээшэлүүлгэ, ажалай неделиин хэмжээе хороолгохо, таряашадай олзо доход дээшэлүүлхэ эрилтэ табина гэжэ Ж. Марше хэлэбэ.

Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй хамтын программые дэмжэдэг байһан тухайдаа 11 миллион эрэгтэй, эмэгтэй француз һунгалтын үедэ мэдүүлһэн байна гэжэ Ж. Марше тэмдэглээ. Хамтын программаар тодорхойлогдоһон политика бэелүүлхын түлөө манай парти тэмсэхэ гэбэ. Энэ хэрэгэй аша туһада национальна, демократическа бүхы хүсэнүүдые, бүхы хүдэлмэришэн ангиие нэгэдүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди.

РИМ

СССР-эй ЭБ НАЙРАМДАЛТА ПОЛИТИКЫН АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ европын зүблөө үнгэргэхэ таарамжатай оршон байдал мүнөө үедэ бии болоод байна. Энэ хадаа Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай гадаадын политикын шухала, нилээд ехэ үрэ дүн болоно гэжэ Италиин хүдэлмэришэнэй, коммунис хүдэлөөнэй үнинэй ажая ябуулагшадай нэгэн Паоло Роботти ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тодорхойлогдоһон эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй ашаар гансашье Европодо бэшэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи шахардуу байдал һуларуулха, эб найрамдал тогтоохо арга бии боложо байна гээд тэрэ тэмдэглээ. Советскэ Союзай, социалис оронуудай эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй үнэн зүрхэнэй туһаламжа, дэмжэлгын ашаар баатар вьетнам арад американ империализмын зэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдээ илажа гараа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Энэ илалта бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилготой совет гадаадын политикын интернациональна шэнжэтэй, удха шанартай байһые үшөө дахин гэршэлнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ КОНГРЕССЫЕ УГТУУЛАН

УЛААН-БААТАР. Байгша оной намар Москвада зарлагдаха Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал саашадань бэхижүүлхэ байха гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй гэшүүн, Эб найрамдал хамгаалха Монголой комитедэй президиумэй түрүүлэгшэ Ч. Чимид мэдүүлээ.

Конгресс зарлаха гэһэн һанал бодолые монгол арад ехэтэ һайшаан дэмжэнэ гэжэ «Үнэн» газетэдэ тунхаглуулһан статья доторнь хэлэгдэнэ. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө МНР-эй ажалшад аха дүү социалис оронуудай арадуудтай хамта эдэбхитэйгээр тэмсэхэ гээд ойлгоно.

АММАН. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессые энэ жэлэй октябрь соо Москвада зарлалгые дэмжэхэ, туһаламжа үзүүлхэ уряатайгаар Иерусалимые хамгаалха комитет, эб найрамдалай тала баригшадай иордан комитет, Африка, Азиин оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын иордан комитет оронойнгоо эмхинүүдтэ, ниитэ политическэ ажал ябуулагшадта хандаба.

Конгресс зарлалга эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ туйлай ехэ удха шанартай гээд «Ас-Сабах» газетэдэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Тус конгрессые Совет ороной ниислэл хотодо зарлабал, Дүтын Зүүн зүгэй асуудалнуудые дэлхэйн олониитын зүбшэлэлгэдэ таарамжатай байха гэжэ мэдүүлгэ нэ. Юундэб гэхэдэ, мүнөө дотор саашадаа тэмдэглэгдэбулимтаран эзэмдэһэн газар дээрээ Тель-Авив һууриҗаха хүсэлэнтэй байһанаа нюунгүй, сэхэ руунь мэдүүлжэ байна бшуу.

Манай орондо эсэргүүгээр хэгдэһэн Израилиин империалис түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудые усадхахын тула Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс Москвада зарлахые үргэнөөр дэмжэхэ уряатайгаар политическэ, профсоюзай ба шажанай бүхы эмхинүүдтэ ханданабди гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

БЕЙРУТ

Аюулгүйн Советтэ буруушаал эльгээгдэбэ

ТАСС

Апрелиин 9-нэй һүни Израилиин һүйдхэлшэдэй зүгһөө Ливанай Бейрут, Сайда хотонуудта, палестин хашагдан зугадагшадай лагерьнуудта зэрлиг бүдүүлигээр добтолһонһоо уламжалан, ООН-ой Аюулгүйн Советтэ Ливан буруушаал эльгээбэ.

Правительствынгаа буруушаалые Аюулгүйн Советэй гэшүүдтэ, ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймда дамжуулха гэһэн заабари Ливанһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Э. Горра абаһан байна.

ПАРИЖ

П. МЕСМЕРЭЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Премьер-министр Пьер Месмер Национальна суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, Франциин шэнэ правительствын ажал ябуулгын программа элирхэйлэн найруулхадаа, Франциин гадаадын политикын хараа шугам хубилхагүй гэжэ тэмдэглээ. «Түгшүүрил һуларуулха, Зүүн Европотой, тодорхойлон хэлэбэл, Советскэ Союзтай харилсан туһалалсалгын нягта холбоо барисаа байгуулха гэдэг политикая» Франци үргэлжэлүүлхэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

«Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөө һаяар зарлажа, Европо түбидэхи түгшүүрил һуларуулха шэнэ үе эхилхэ байха гэжэ найданабди, — гээд тэрэ тэмдэглээ.

ГАННОВЕР

СДПГ-эй СЪЕЗД

ТАСС

СДПГ-эй түрүүлэгшэ, ФРГ-гэй федеральна канцлер В. Брандт социал-демократическа партиин съезд дээрэ элидхэл хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Бонндо ерэхэеэ байһан ушар ехэ удха шанартай гээд В. Брандт элидхэлэйнгээ гадаадын-политическэ бүлэг дотор тэмдэглээ. Харилсаа холбоо хангаха гэһэн эрмэлзэл Советскэ Союзтай харилсаандамнай булюу һуури эзэлдэг боложо байна. Энэл ушар Польшодо, Варшавска договорто ородог бусад гүрэнүүдтэ хабаатай гэбэ.

ФРГ-гэй ба социалис гүрэнүүдэй хоорондын харилсаан тухай хэлэхэдээ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые дахин хаража үзэхэ гэһые правительствамнай буруушаана гэжэ Брандт мэдүүлбэ. Түүхын баримтануудһаа ФРГ тобшолол хэхээр бэлэн.

«Имагтал иимэ аргаар урагшаа дабшаха зам олоһон байнабди,— гэжэ В. Брандт хэлэбэ.— Амгалан байдал хангаха гол ёһо гуримуудые үндэһэ болгоһон гадаадын шэнэ политика бэелүүлхэ шухала». «Түгшүүрил һуларуулһанай үндэһөөр эб найрамдал бэхижүүлхэ гэдэг манай политика Европын түүхын хубинь болоо». —гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор тушаа хэлэхэдээ, гараха һарада бундестагаар һайшаагдаха аабза гээд найдажа байһанаа Брандт элирхэйлбэ. Баталһан хэлсээнүүдээ ФРГ-гэй правительство хэлбэришэгүй сахиха байха гэжэ тэмдэглээ.

Ороной дотоодын политикын асуудалнуудта, СДПГ-эй доторой ба үзэл сурталай асуудалнуудта элидхэлэйнь эхэнхи хуби зорюулагдаһан байна. Социальна, экономическа һалбаринуудта «реформын политика» бэелүүлхэ шухала гэжэ В. Брандт хэлээ.

Парламентые һунгалгын үдэр СДПГ ехэ илалта туйлаа, СВДП-тэй правительственна бүлэгтэ ородог байһыемнай зүб гэжэ харуулаа гэжэ Брандт мэдүүлбэ.

Правительствада ороогүй партинуудай— ХДС—ХСС-эй политическэ хараа шугамые эрид буруушаагаад, правительствада ороогүй бүлэглэл нёдондо намар бундестагые булигдаһанһаа шухала тобшолол хээгүй гэжэ тэмдэглэбэ.

СДПГ-эй парламентска бүлэгэй түрүүлэгшэ Г. Венер съездын үдэшын заседани дээрэ элидхэл хээ.

ЖЕНЕВЭ

Ээлжээтэ уулзалга

ТАСС

Стратегическэ зэбсэг бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ байһан совет, американ делегацинуудай ээлжээтэ уулзалга апрелиин 12-то эндэ болобо.

КАИР

Каирта зүблөөн болобо

ТАСС

Египедэй Араб Республикын президент Анвар Сададай түрүүлэлгэ доро зүблөөн эндэ боложо, вице-президентнүүд, премьер-министрэй орлогшонор, национальна аюулгүйе сахиха ба хэблэлэй асуудалнуудаар президентын советнигүүд тэрээндэ хабаадаа.

Уласхоорондын байдал, Ливанай газар нютагуудта Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүдэй хэһэн шэнэ гэмтэ ябуулгаһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон байдал зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

ЛОНДОН

Нюуса хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

Англиин гадаадын хэрэгүүдэй ба холбоото нацинуудай хэрэгүүдые эрхилдэг министр Дуглас-Хьюм эндэ ерэһэн ЮАР-ай гадаадын хэрэгүүдэй министр Мюллер гэгшэдэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд Англиин ниислэл хотодо болобо. Хоёр министрэй уулзалгын нюусаар үнгэргэгдөөшье һаань. Африка түбиин урда хубидахи, тодорхойлон хэлэбэл, Намиби ба Урда Родезидэхи байдал тухай хөөрэлдөөнүүд болоо гээд политическэ ажаглагшад тэмдэглэнэ.

Хөөрэлдөөнүүдые хэжэ Англиин зүгһөө дэмжэлгэ абаха аабзаб гэжэ найдангяар Урда-Африкын министр Лондон ерэһэн байгаа. Африкада ЮАР-ай ямар үүргэтэй байһые ойлгоһон англиинхид тэрэниие дэмжээ гээд эндэ тэмдэглэгдэнэ. ЮАР-тахи расис ёһо гурим усадхаха, Намибиин газар дайдые Урда-Африкын расистнуудай хуули бусаар эзэмдэжэ байһыень болюулхын тула ООН-ой хэһэн ябуулгануудта һаад тойбо татадаг форстерой хархис засагые дэмжэдэг байһанаа Англи дахин элишэлээ.

ТОЛИ

АЯЛГА ХҮГЖЭМӨӨР ЗЭДЭЛЬЭН НАҺАН

Энэ хүнэй дуулахые һанаа амархан шагнажа болохогүй. Сортоотой шангаар хангюурдажа байтараа, уянгата ирагуу аялганай долгиндо абтаад, зүрхэ сэдьхэл уяруулмаар зэдэлүүлжэ орохол даа. Хүнтэй хөөрэлдэхэдөөшье хоолойнь ташха ондоо, онсо өөрынхеэр сууряатаһан аялга нуталбаритай, ёһотой дууша буряад эхэнэр гэжэ мэдэхээр лэ.

РСФСР-эй арадай артистка Надежда Казаковна Петровагай зохёохы ажал хэрэг, ажабайдал үнэхөөрөөшье һонирхолтой, һаруул һайхан гээшэ. Бэлигтэй дуушанай саарһа дансатай ехэтэ һонирхон танилсааб. Хэды олон оперын гол рольнуудта дуулаһыень харуулһан фото-зурагууд бүришье һонирхолтой. Хүндэлэлэй грамота, нилээд олон шэнжэлэл, соносхол-афишануудшье бии. Эдэ бүгэдэнтэй танилсахадаа, орон соогуураа яһала ябажа, мэдээжэ театр болон концертнэ зал соо дуулаһандань баясанабди.

Бэлигтэй артистын зохёохы ажал хэрэг гушаад оңуудта эхилһэн юм. Хүгжэмэй-театральна училищи эрхимээр дүүргээд, гол рольнуудта нилээд урагшатайгаар дуулаа. 1940 ондо Москвада болоһон буряад искусствын нэгэдэхи декадын үедэ бүхы гол рольнуудта хабаадалсажа, магтаал һайшаалда хүртөө бэлэй.

Композитор М. Фроловой «Энхэ-Булад баатар» гэжэ оперын Арюун-Гоохоной, П. Берлинский Б. Ямпилов хоёрой бэшэһэн «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ зүжэгһөө Булганай рольдо дуулажа, геройнуудайнгаа түхэл шэнжые, хүсэл эрмэлзэлые онсо өөрынхеэр тэмдэглэн харуулжа, халуунаар һайшаагдаһан юм.

...Буумал-хаан үнэхөөрөө хэрзэгы муухай аашатай. Мүнгэн һэлмыень Энхэ хулуужа шадана. Тинхэдэнь хаан галзууржа, Энхэ-Булад Баатарые, мүн һэлмэ хэһэл Дарханиие амидыгаар газарта зоохо гэжэ захирна. Хүн зон айшанхай, миил түрисэлдэхэһөө ондоо юумэ хэжэ шаданагүй. Гансал эрэлхэг зоримгой Арюун-Гоохон инаг дуратай Энхынгээ, эсэгынгээ ами наһые абархын түлөө тэмсэнэ.

Арюун-Гоохоной үһөө жүтөөндэ абтаад. хэрзэгы муухай хаантай тэмсэхээр зориг-жоод байһан зангилаатай шанга үеые Надежда Петрова сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулажа гаргана. Харагшадшье уяран хайлажа, һанаа үнэөндэ абтанхай һууха юм. «Минии гайхамшагта сэбэр Арюун-Гоохондо, хонгёо гоё хоолойтой дуушанда, бэлигтэй бэрхэ артисткада — баярлан урмашаһан авторһаа» гэжэ Н. К. Петровада бэлэглэһэн фото-зураг дээрээ композитор Маркиан Петрович Фролов бэшэһэн байна.

Залуу дуушан түрэхын тиимэ бэлигтэй байгаа. Ирагуу гоёор дуулахаһаа гадна сценэ дээрэ бэеэ абажа шадаха, нямһал урин харасаяа, шэг шарайгаа али олоор хубилгаха хэрэгтэй бшуу. Иимэ шадабари тэрээндэ одоо бии бэлэй. Улаан-Үдын хүгжэмэй-театральна училищида, Ленинградай консерваторидо һуража байхадаа, роль бүхэнөө жэншэдгүй һайнаар бэлдээд, багшанартаа магтуулагша һэн.

Декадын үедэ туйлаһан амжалтань, зохёохы ажал хэрэгэйнь эхин боложо үгэһэн юм. Һүүлээрнь классическа, мүн национальна оперонуудай гол рольдо дуулаһан, наадаһаншье байна. Үнинэй мэдээжэ оперонуудай, жэшээнь, «Евгений Онегинһээ» Татьяныи, «Фаустһаа» Маргаритын, «Иван Сусаниндаа» Антонидын, «Царска невестэһээ» Марфын рольнуудта дуулаһыень харагшад мартадаггүй, ходо дурсан һанажа ябадаг гээшэ.

Композитор И. Коримаревай «Дитя радости» гэжэ оперын Си Эр гэгшэ хиирэхэ юм. Энэ эхэнэрэй үйлэ зоболонгые Н. Петрова тодо хурсаар харуулжа шадаа. «Героиниингаа уйдхар гашуудалые, бүхы зоболонгые ганса дуулажа харуулаа бэшэ, мүн артисткын хүдэлсэ бүхэндэ, шэг шарайдань эли тодоор харуулагдана» гэжэ «Театральная жизнь» журнал бэшээ һэн.

Композитор Римский-Корсаковой оперөһоо Снегурочкын образые зураглаһаниинь хэзээдэшье мартагдахагүйл. Хабар үбэл хоёртой уулзаад, хайшаашье онгохоо мэдэжэ ядаһан Саһан хүүхэниие хайрламаар бэлэй. Энэ талыень онсо тэмдэглэн байжа дуулахадань, хүнүүд уяржа, Саһан хүүхэн богонихон жаргалтай гэжэ тухайлжа байгаа бшуу.

П. И. Чайковскиин «Евгений Онегинһээ» Татьянын рольдо дуулаһаниинь онсо тэмдэглэгдэһэн байха. Ирагуу гоёор уянгатуулан дуулажа, инаг дуранай долгиндо нэрбэгдэһэн басаганай гунигладые бүришье удхатай болгожо шадаа. «Пушкинай Татьяна одоо өөрөө гээшэл даа» гэжэ газетэдэ бэшэгдээ һэн.

Национальна оперодо дуулахадань, хүнүүд бүришье халуунаар уттаа бэлэй. Тиигэншьегүй яахаб. Юуб гэхэдэ, Надежда Казаковнагай зохёохы ажал буряад оперөһоо эхитэй бшуу. Буряадай композитор Дандар Аюшеевэй «Анда нүхэд», «Аха дүүнэр», мүн Б. Ямпиловай «Булагай эхиндэ» гэжэ оперонуудай гол рольнуудта дуулаһан, наадаһаншье байна. Бау Ямпиловай аялга хүгжэмдэ дуушан ехэ таарадаг гээшэ. «Бау Базарович Ямпиловай найруулһан ходорхой ульгам, уянгата һайхан романс болон оперно арииуудые дуулахада, ехэ хүнгэн байдаг. Шухалань гэхэдэ, буряад арадай хүгжэм зугаада дүтэрхы, эгээл тэндэһээ эшэ үндэһэтэй бшуу» гэжэ тэрэ ходо хэлэдэг. «Булагай эхиндэ» гэжэ оперөһоо Нансалмаагай рольдо дуулахадаа, илангаяа ехэ амжалта туйлаһан байна. Хоортой хамта дуулахадань, сэдьхэлээ барюубшагүй хүдэлгэжэ, мүн баһа зобохо ушартай болохо юм. Басаганай уйдхар гашуудалые гэхэ гү, али өөдэгүй муу байдалда ороһониие һүрөөтэй шангаар гаргажа, зүрхэ сэдьхэл ээлүүдгүй хүдэлгэнэ.

Классическа репертуарһаа Иолантын (П. И. Чайковскиин оперо) ролиие илангаяа һайнаар гүйсэдхэжэ, үндэр ехэ амжалта туйлаһан юм. «Энэ оперые зүрилдөөтэй хүгжэмтэ зүжэг гэжэ һанадагби. Хүгжэмынь тон юрын, ойлгосотой бшуу» гэжэ дуушан хэлэнэ. Гол героиниинь инаг дуранай шэдитэ хүсые мэдэржэ, һайн һайхан тээшэ тэгүүлэн эрмэлзэнэ.

Хүгжэмтэ зохёолой удхые гэхэ гү, али гол түлэб нюусые тайлбарилан задалжа, наадажа байһан образойнгоо уг зорилгые тон зүбөөр ойлгохын тула бэлиг шадабари хэрэгтэй ха юм.

Надежда Петровна камерна дуунуудые мүн баһа һайнаар гүйсэдхэнэ. Элитэ ехэ хүгжэмшэдэй, мүн совет композиторнуудай найруулһан дуунуудые гүйсэдхэжэ, һайшаагдаһан байха. Тэрэшэлэн буряад композиторнуудай зохёолнууд репертуартань бүхөөр оронхой. Буряад арадай аялга дууһаа һабагшатай зохёолнуудые бүришье дуратайгаар гүйсэдхэнэ. Концертнэ программадаа «Баяр», «Энхэ-Булад баатар», «Булагай эхиндэ», «Аха дүүнэр» гэжэ буряад оперонуудһаа ариинуудые заабол оруулдаг. Гадна Д. Аюшеевэй «Шамдаа», Б. Ямпиловай «Дуран тухай дуун», Ж. Батуевай «Үлгын дуун», мүн Ч. Павлов. Б. Цырендашиев гэгшэдэй олохон дуунуудые зоной дунда нэбтэрүүлжэ ябана.

Мүнөө Надежда Казаковна камерна дуунай концерт бэлдэжэ байна. Программадань ондо ондоо маяг хэлбэриин, үе сагай дуунууд оронхой.

Дүй дүршэлтэй, бэлиг шадабаритай дуушан Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищида багшалжа, оюун бэлигтэй залуушуулые мэргэжэлдээ һургана. Иимэ бэлигтэй дуушан-багшада заалгахада урматай бшуу. Тиимэһээ шабинарынь багшынгаа оролдолгые харюулхые үнэн зүрхэнһөө оролдоно. П. Емонакова, Г. Шойдагбаева болон бусадай эрхим һайнаар һурахада, багшань баясадаг. Жэшээнь, Г. Шойдагбаева манай училищиин эрхим һурагшадай тоодо оролсоод, Новосибирск хото ошолсожо, нилээд урагшатайгаар дуулаһан байна.

Бэлиттэй дуушан бүхы бэеэ хүгжэмдэ, искусствада зорюулаа. Тэрэнтэй уулзаха тумаа баясажа, үндэһэн буряад хүгжэмэй хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулһанаарнь омогорхожо, саашадаа бэлигтэй дуушадые бүришье олоор бэлдэлсэхэ байһандань этигэнэбди.

О. КУНИЦЫН
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй арадай артистка Надежда Казаковна Петрова шабинартаа шэнэ дуу дуулахыень заажа һууна. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Арадай аман зохёолой абдарһаа

ХУРСА ХҮБҮҮН

Урдын урда сагта эрдэм ном заадаг нэгэ багша байһан гэлсэгшэ. Нарата дулаан үдэр тэрэнэй шабинарынь уһанай эрьедэ наадажа байба хаш. Харин нэгэ хүбүүхэн нааданагүй.

Багша хүбүүнһээ һурана: «Ши юундэ наадалсангүй һуунаш?»

— Ай, багша, наадан гэдэгшье һайн юумэн бэшэ, наадабал дэгэл хубсаһаа хахалхаш, элээхэш, эжэл нүхэдөөрөө хэрэлдэхэш, эхэ эсэгэдээ зэмэлүүлхэш, харин би тэрэниие мэдээд, юрэ наадагшагүйб, — гэжэ тэрэ харюусаба.

— Ши сэсэн хүбүүн байнаш, би шамһаа нэгэ үгэ һураһуу, ши харюуса.

— Шинии нютаг хаанаб, нэрэшни хэн бэ?

— Минии нютаг һайхан газар, нэрэмни Нягта мэргэн,— гэжэ хүбүүн харюусана.

— Минии тэргэ дээрэ шатар байха, тэрэниие асара, бидэ хоёр шатараар наадая? — гэжэ багша дурадхана.

— Би эсэгэ эхэеэ үргэхэ, эрдэмтэ мэргэшүүлдэ һүгэдэхэ, эрхим журам дагаха, эгэшэ дүүнэртээ туһалха ёһотойб, иимэ тула би Тантай яажа наадахабиб? Эзэн хаашуул наадабал, эрхэтэ албатанаа зобоохо; эрхим ноён наадабал, алба хэрэгынь һаатаха; эрдэмтэ мэргэд наадабал, эрдэм һургууляа мартаха; эхэнэр хүн наадабал, муу нэрэтэй болохо; эрьюу хүн наадабал, эд зөөриеэ үрихэ, — гэжэ хүбүүн харюусана.

— Ши мэргэн байнаш, минии һурахада түргэн харюу үгэ, — гэбэ багша.

— Ямар уулада гүрөөһэн үгыб, ямар модондо набша үгыб, ямар уһанда загаһан үгыб, ямар хүндэ нүхэр үгыб?

— Хубхай уулада гүрөөһэн үгы, хубирһан модондо набша үгы, худагай уһанда загаһан үгы, хобууша хүндэ нүхэр үгы, — гэжэ хүбүүн харюусана.

— Али голдо утаан үгыб, али хүндэ нэрэ үгыб, али эхэнэртэ үри үгыб, али юумэндэ эзэн үгыб? — гэжэ багша һурана.

— Хэтын гал утаагүй, хэсүүр (зайгуул) эхэнэр, үригүй, хээлитэй басаган нэрэгүй, тайгын гүрөөһэн эзэгүй, — гэбэ хүбүүниинь.

— Али үхэртэ тугал үгыб, али гүүндэ унаган үгыб, али гэртэ хүн үгыб, али хүндэ эхэнэр үгыб, — гэжэ багша ёгтолон һурана.

— Эрэ үхэр тугалгүй, эрмэг гүүн унагагүй, эбдэрхэй гэртэ хүн үгы, эшэмхэй хүбүүндэ эхэнэр үгы, — гэжэ хүбүүн харюусана.

— Али хүн һайн, али хүн муу, али үдэр ута, али үдэр богониб?—гэжэ багша һурана.

— Шударгы мэргэндэ муу үгы, шашаг тэнэгтэ һайн үгы, зунай үдэр ута, үбэлэй үдэр богони, — гэбэ хүбүүн.

— Али юумэн өөдөө я… али юумэн уруугаа ябана… юумэн гэдэһээрээ ябанаб, … юумэн хүлөөрөө ябанаб? … гэжэ багшань асууна.

— Носохо гал өөдөө я… норгохо гал уруугаа, могой … дэһээрээ һолжорон ябана, … рин эрдэни алтан туруута… лөөрөө ябана, — гээд хү… ниинь харюусана.

— Үдэр олон гү, һүни … гү, эрэ олон гү, эхэнэр … гү, худал олон гү, али … олон гү? — гэжэ багш… асууба.

— Бүрхэг үдэрые һү… тоолобол, һүни олон, … эрые эхэнэртэ тоолобол, … нэр олон, нюдөөр үзэһэн … та үнэн, шэхээрээ дуу… худалтай байбал, худал … — гэжэ хүбүүмнай харю…

— Али хүнэй сэдьхэл … ни бэ, али хүнэй сэдьхэл … али хүнэй бардам ехэб, … хүнэй омог ехэб?

— Сухалтай хүнэй сэ… богони, сэсэ мэргэн … сэдьхэл ута, балай му… бардам ехэ, баялиг та… омог ехэ.

— Бага, дунда, ехэ н… да эрдэм һурабал юун а… эрдэм һурангүй үтэлхэд… адлиб? — гэжэ багша ас…

— Бага наһандаа эрдэ… рахада, үглөөнэй наранда … дунда наһандаа — үдын … рандал адли, — гэжэ … тоб байса харюусана. … һурангүй үтэлхэдэ, хар… һүнидэл адли.

— Багшамни, асууһан … мэндэтнай бултандань хар… сабаб, харин танһаа хэлэ… асууя, — гээд балшар … хүбүүн хэлэбэ.

— Хонгор галуун … шанга дуутайб, нугаһан … бүүн тамархадаа юундэ … ямар бэ, нарһан модон … ута наһатайб, — гэбэ хү…

— Хонгор галуунай хү… утаһаа шангаар дуугарна, … аһан шубуунай хүлынь хаб… гаад тамархадаа шадамар. … һан модон доторoo хүнды… шэ хадаа ута наһатай, — … багша харюусаба.

—Бахын хүзүүн богони … ямар шанга дуутайб, за… хүлгүй аад, тамархадаа … бэрхэл, хулһан модон … гүй аад, ямар ута наһатай… гээд шаби асууна.

— Тэнгэриин одоной … тэдэнэ гүш? — гээд ба… шэһэн янзатай харю… дахадаа һурана.

— Та холын юумэ һур… би ойрын юумэ һураһуу, … гэжэ хүбүүн тобшолно.

Багшань зүбшөөн … һэн.

— Танай нюдэнэй һо… һон хэдыб? — гэжэ … ёгтолон һуражархиба.

Багша харюу үгэжэ ш… гүй, эшэхын ехээр эшэ… рэл нютагаа бусаһан ю…

Ц. Б. ЛАЙДАП…
суглуулан найруу…

Цырендулма ДОНДОГОЙ

ШҮЛЭГҮҮДЭЙ ШЭНЭ НОМҺОО

Арадай дуунай аялгаар

***

Бусахаа болиһон эжыгээ
Бусаагаал һаа даа
дахинаа.
Буянта наһандань
жаргуулжа,
Харюулхал һэм даа
ашыень.
Ерэхээ болиһон эжыгээ
Ерүүлээл һаа даа
дахинаа,
Үреэлтэ наһандань
жаргуулжа,
Харюулхал һэм даа
ашыень.

* * *

Набшаһан хээтэй
пулаадаа
Намхандаа бэлэглэ гэбэ
гүш?
Найдажа шамдаа
бэлэглээл һаам,
Наһанайм түшэлгэ болохо
гүш?
Шэжэрхэн алтан
бэһэлигээ
Шэгшыдэм зүүлгыш гэбэ
гүш?
Шэгшыдэш зүүлгээд
табяал һаам,
Шэнэлсэн гансамни
болохо гүш?

***

Уужам Буряад орондом
Уужал байхаар
аршаангууд
Уула хадын хормойһоо
Урдан гаража байдаг юм.
Аглаг Буряад орондом
Арюун булаг аршаангууд
Аажам талын дундашье
Арьялхадажал байдаг
юм!

* * *

Харахадам үндэрлиг
нютаг байн,
Халюунхан Яруунам бэшэ
аа гү?
Хатнилаад таталһан
бэшэг байн,
Ханилһан гансаһаам бэшэ
аа гү?
Сэгээхэн тэнгэридээ
дүтэл байн,
Сэнхирхэн Яруунам бэшэ
аа гү?
Сэбэрээр хатнилһан
тэмдэг байн,
Сэлюурсэн гансаһаам
бэшэ аа гүү?
Тэнгэрндээ дүтэхэн нютаг
байн,
Тэнюунхэн Яруунам бэшэ
аа гү?
Тэгшэхэн хатнилһан
тэмдэг бэ —
Тэрээхэн нүхэрһөөм
гээшэ аа гү?..

* * *

Аралта Яруунын
долгиндо
Алгана загаһан
хушуураа.
Алагхан зүрхэнэйм
буланда
Амарагайм захяа
хуушаараа.
Элһэтэй Яруунын
долгиндо
Элбэгээр нугаһан
тамараа.
Эелдэр зүрхэнэйм
һудалые
Эжэлсэнэйм захяа
тамалаа.
Гангатай Яруунын
сэлгеэндэ
Галуунууд олоороо
хушуураа
Галтайхан зүрхэнэйм
шуһан соо
Гансаханайм захяа
хуушаараа.

* * *

Хабтагай Яруунын
мүльһые
Хадамал тахаараа
сэсэрүүлээб.
Ханилсан гансаяа
хүлеэжэ,
Хамагхан зондоо
хэлсүүлээб.
Аралтай Яруунын
мүльһые
Ангирхан нараниинь
хайлуулаа.
Алагхан зүрхэнэйм
мүльһые
Амарагайм мэндэ
хайлуулаа.

БУРЯАД ОРОНОО СУУРХУУЛНАБДИ

Туруута хүлэгэй
Нюрган дээрэ үдэһэн,
Нюруута талынгаа
Нюусыень һайнаар
мэдэһэн,
Табхарай хаягаар
Үүлэн сагаан хонидоо
Тараан адуулхаяа
Үглөөгүүр эртэ гарадаг,
Зуун эхэ хонинһоо
Зуун зургаан хурьга
абан,
Арад зонойнгоо хэрэгтэ
Алтан хубитаяа оруулһан,
Ахалагша хонишон
Д. Галсановай
Алдар солыень магтая.
Ажал хэрэг, байдалдань
Амжалта илалта хүсэе.

П. ГОМБОЖАПОВАЙ
фото.

ТААБАРИНУУД

Утаһан замтай,
Улаан гэрэлтэй,
Ушаргүй хурдан.
(Сахилгаан).
Эрхэ шара дааган
Эрын гурбан шэнжэтэй.
(Хониной шагай).
Дуугүй модые
Дун һомоор харбана.
(Үнеэ һааха).
Олондо ашатай
Олониие холбодог
Оюуниие нээдэг.
(Бэшэг).
Газарай холоһоо
Гайхуулжа ерэһэн,
Гандан шаргал,
Унаган улаан.
(Шүрэ хуба).
Хоёр хүл
Хооһон арһан.
(Майхан).
Уяхан дуутай
Утаһан хоолойтой.
(Хуур).

ТААБАРИ-ҮЛЬГЭР

(шатар тухай)

Урдын урда сагта,
Үниин үни сагта
Үндэр хадын үбэртэ
Уухашье гээ һаа уһагүй,
Үзэхэшье гээ һаа
үбһэгүй газарта
Үлзытэ гэдэг үбгэн
Һууһан юм гэлсэдэг.
Жаран дүрбэн
наһатайшье һаа,
Залхууржа хэбтэнгүй,
Тэрээхэн һууһан газараа
Тэбхэрлэжэ хубааһан
юм ха.
Холо ойрые харадаг
Хотошо зуудаг нохойтой
юм һэй ха.
Буудаһан шэнгеэр
харайдаг
Буура хоёр тэмээтэй
юм һэн ха.
Хүндэлэн хаалтада
тородоггүй,
Хүнэй хэлэ мэдэдэг
Хүлэг хоёр моритой
юм һэн ха.
Үхэр буу тээһэн
Үндэр хоёр тэргэтэй
юм һэн ха.
Айгааб шамһаа гэжэ…
Алхамшье гэдэргээ
сухаридаг…
Наншалдаанда зэһэн…
Найман нашан хүбүү…
юм һэ…
Мэдэһэнээ хүнүүдтэ…
за…
Мэдэрэлыень үргэн…
болг…
Ойлгоһоноо хүнүүдтэ…
за…
Ухаань хурса болго…
Далдые таажа, мэдэ…
Дайсанаа илаха
болго…
Эгээл иимэ хадань
Энэ үбгэн Үлзытые
Эндэшье, тэндэшье
хүнд…
Эртэ урда сагта
Энэдхэгһээ эхилээ…
гар…
Энээгүүр, тэрээгүүр
дамжа…
Эндэ ерэһэн юм
гэл…

Б. ЦЫДЕН…
бэшэжэ аб…

БИШЫХАН ҮХИБҮҮД ХӨӨРЭНЭ

ЗӨӨЛЭН БҮХЫЕ ДИИЛЭХЭБ

Үдэшэлэн дүрбэтэйхэн Аюур столойнгоо саана һуугаад, дэбтэр дээрээ элдэб машинануудые зурана. Зураһан машинынгаа абяа дууряана, мүн нэгэ үе дуунай аялгашье гүнгэнэхэ юм. Энэ ажалынь нэгэ янза боложо, Аюурай нойроо хүрэһэн хэбэртэй болоходонь, эжынь: «Хүбүүмнай «зөөлэн бүхэдэ» диилдэхэеэ һанаа ха даа», — гэбэ.

Аюур гансата сэлмэжэ, һүүриһээ һуга харайн буугаад:

— Үгы. Би тэрэ зөөлэн бүхыетнай ингээд хам баряад, дэгээдээд, унагаажархихаб, — гэжэ нээрээһээ барилдажа байһандал харуулба.

Хүбүүн эундаа һуо харбаанай нааданда бүхэшүүлэй барилдахые хараһан, «хам opoxo», «дэгээдэхэ» гэхэ мэтые ойлгожо абаһан байгаа. Харин зөөлэн бүхэ гээшэ нойр гэжэ мэдэхэгүй байшоо.

ҺУБАРИЛДААН

Согто түрүүшынхиеэ һургуулида ошодог болобо. Тэрэнэй һургуулидаа һонирхоһон юумэн олон. Ойлгоһон хараһанаа, һонирхоһоноо гэртээ ерээд, эжы абадаа хөөрэнэ: «Хонхын ханхинахада, багшамнай дахуулаад, маанадые буфет абаашаа. Олон үхибүүд булта һубарилдаанда байгаад, «петушок» абажа эдеэбди».

Һубарилдаан гээшэнь очередь байгаа.

АРҺАН ДОРО — АЛТАН

Нэгэдэхи класста уншалгын хэшээл боложо байба. «Минии эжы» гэжэ шүлэг уншаад, багшань асууба: «Юундэ эжын гарнуудые алтан гэжэ нэрлээб?»

Олон гарнууд үргэгдэшэбэ. Нэрэдээ таарама гэрэлтэйхэн нюдэтэй Гэрэлмаа басагахан багшынгаа асуудалда харюусаһайб гэжэ аргагүй һанана хэбэртэй. Гараа дээгүүр үргэжэ байжа, «Би-би» — гээдшье туршана. Багша Гэрэлмаада харюусахыень зүбшөөбэ.

— Эжын гарнуудай арһан доро алтан байгаа хадань алтан гарнууд гээ, — гэжэ тордиһогүй харюусаба..

Багша нүхэдһөөнь асуужа, хамаг юумые хуу хэжэ, бүтээжэ, буйлуулжа шадаха, урин нарин, энхэргэн эжын гарнуудые алтан гэжэ нэрлээ гэһэн тобшолол хэбэд.

ҺЭНЖЭГЫДЭХЭМ ГҮ?

Бэлэдхэлэй класста бэшэлгын хэшээл түлэг дундаа ябажа байба. Сэбэрээр бэшэхэ гэжэ бултадаа оролдоно хэбэртэй. Гансал Гарма һууридаа һуужа яданги. Тэсэхэ аргань барагдажа, гараа үргэнгөө боложо:

— Багша, газаа гаража, нэгэ жаа һэнжэгыдээд ерэхэм гү? — гэжэ асууба.

Һургуулиин газаадахи дүүжэндэ наадажа һураад, хэшээлэйнгээ үедэ наадаха дураниинь хүрэшэһэн байгаа ха.

Ц-Х. ЖАМЬЯНОВА.

СЭНХИР ЭКРАН

11.00 — Үхибүүдтэ мультфильмүүд харуулагдаха. 11.20 — «Овод» — уран һайханай фильм.

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13,10 — Үнгэтэ телевидени. Үхибүүдтэ — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» гэһэн кукольна зүжэг. 13.30 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа 14.00 — Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. СССР-эй, ЧССР-эй суглуулагдамал командануудай наадан. 3-дахи үе (суранзан бэшэлгэ). 14.50— «Хүн ба хуули». 15.20 — 15.30 — Забһарлалга. 15.30 — «Очевидное-невероятное» — кино шэнжэлэлгэ. 16.30 — Үнгэтэ телевидени. Совет дуунуудай концерт. 17.05— «Танай бэшэгүүдээр». 17.35 — Ж. Симеон. «Мегрэ и человек на скамейке» — теле-зүжэг (1-дэхи бүлэг) 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Үнгэтэ телевидени. «Совет Грузи». Телевизионно документальна фильм.

Улаан-Үдэ харуулна

20.25 — «Ая-ганга» — уран зохёолой хүгжэмтэ субботын программа. 21.05 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 21.25 — «Киногоор аяншалагшадай альманах».

«Орбита» харуулна:

21.55 — Үнгэтэ телевидени. «13 стульев» гэжэ телевизионно жэжэ зүжэгүүдэй театр. 23.00 — Спортын программа. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 И. Прут. А. Вейцлер. «Цыганда шудхэршье. аймшагшайл» — телезүжэг. 01.45 — «Ташкентын тракторна» телевизионно документальна фильм. 02… Үнгэтэ телевидени. Хо… гээр дэлхэйн түрүү … эзэлхын түлөө мүры… Польшын, ФРГ-гэй су… лагдамал командану… наадан. 3-дахи үе.

САГАЙ УЛАР…

Мүнөөдэр республи… торнай бүрхэжэ, с… байха. Зарим газарта … шаг бороотой саһан … Баруун хойноһоо сек… 10—14 метр, При… лиин, Яруунын ба ур… магуудаар секундын 1… метр хүсэтэйгээр һал… Температура 0—4 г… Улаан-Үдэдэ һүниндөө … дус шахуу, үдэртөө … градус дулаан болохоо… леэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ…

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной апрелиин 14. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01415. Заказ № 18…